SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

FEBRUARI 1 · 2010

Kyrk- och marknadsplatsen Lyksälie under 1600 – 1700-talen
Ewald Ziervogels exemplar av Brenner 1731
Pollett från Lingonbacka pappersbruk 1772
Bonddaler, orre och rund karolin – 1700-talspengar i Lappland
Källarmästaren ”Spandérsson” i Lund på 1890-talet

Pris 20 kr

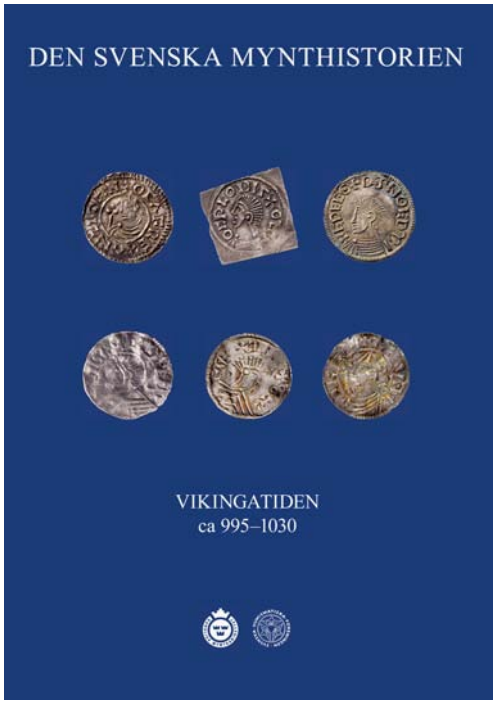

Sigtunamyntningen i ny belysning

Att man tillverkade mynt i Sigtuna under vikingatiden har mycket länge varit känt. Kungarnas namn, Olof och Anund, står att läsa på mynten, liksom namnet Sigtuna. Men den allra största delen av sigtunamyntningen är anonym. Mynten saknar begriplig text. I den nya boken beskrivs för första gången sigtunamyntningen i dess helhet.

Bokomslaget visar några karaktäristiska mynt. Myntet överst till vänster är ett typiskt Olof ”Skötkonung”-mynt, med texten Olof (Olaf) rex an Situn. Det kan dateras till slutet av 990-talet. Myntet längst ner till höger har texten Anund rex Si och är präglat på 1020-talet. De fyra mynten däremellan är exempel på den stora mellanliggande och anonyma myntningen från tiden ca 1000–1020. Särskilt intressant är myntet längst till vänster i nedre raden. Avtryck av samma myntstampar som präglat myntets båda sidor har hittats vid arkeologisk utgrävning 1990 av ”Kung Olofs mynthus” nära Stora gatan i Sigtuna, ett ultimat bevis på att detta mynt, med helt obegriplig text, är tillverkat i Sigtuna.

Genom nya forskningsmetoder står det numera klart att mynthuset i Sigtuna har haft mycket nära kontakter med mynthuset i Lund. Och inte nog med det. Säkra spår leder tvärs över Nordsjön till städer som York och Dublin. Myntstampar tillverkade på de brittiska öarna har använts både i Lund och Sigtuna. I Sigtuna har även falskmyntning förekommit.

Vikingatiden var en silverålder. Man betalade med vägt silver – det rådde ”viktekonomi”. Mynt tillverkade med samma par stampar kunde ha mycket varierande vikt. Många mynt var fyrkantiga – det var enklare att tillverka ett fyrkantigt mynt än ett runt. Men ett nytt betalningssystem, ”penningekonomi”, var på frammarsch. I en penningekonomi betalade man med penningar med ett fastställt värde. Mynten behövde inte längre vägas. Sigtuna befinner sig just i skärningspunkten mellan de två systemen. I Anunds sparsamma myntning på 1020-talet kan man spåra ansatser till penningekonomi. Men redan omkring 1030 slutar myntningen.

I boken finns en ledande idé: forntidens människor var lika intresserade av sin egen ekonomi som vi är i dag. De var både sparsamma och misstänksamma. Se på de tre mynten i nedre raden på omslaget. De är böjda och hackade. Under viktekonomins tid gällde det att noga pröva silvrets kvalitet.

Den Svenska Mynthistorien – Vikingatiden ca 995-1030 **kommer ut i början av mars. Ordinarie pris 395 kr. Medlemspris 345 kr (medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen och i Samfundet Kungl. Myntkabinettets Vänner).**
Försäljningsställen: Kungl. Myntkabinettets museibutik tel. 08-5195 5304 och Svenska Numismatiska Föreningens kansli tel. 08-667 55 98.

SYMPOSIUM

Mynt, makt & människor
– vikingatidens silverpenningar

Tid och plats: Lördagen den 27 mars 2010, Hörsalen, Kungl. Myntkabinettet, Slottsbacken 6, Stockholm

Program:

09.00 Registrering

10.00 *Roger Lind:* Inledning

10.15 *Sten Tesch:* Staden Sigtuna vid tiden för Sigtunamyntningen

10.35 *Brita Malmer:* Från Olof till Anund. Låt mynten berätta!

11.05 *Bo Gunnarsson:* Myntstamparnas avtryck – om stampkedjor och myntmästare

11.25 *Frédéric Elfver:* Spår av myntning i form av myntstampar och stampavtryck i Skandinavien och anglosaxiskt område

11.45 Lunch

12.45 *Anders Söderberg:* Kung Olofs vikttillverkning i Sigtuna

13.05 *Ingrid Gustin:* Den vikingatida viktekonomin och östliga influenser

13.25 *Kenneth Jonsson:* Nässkatten 1704 – ett belägg för beskattning under Olof Skötkonung?

13.45 *Christoph Kilger:* Mellan vikt- och penningekonomi – Sigtunamyntningen i ny belysning

14.05 *Cecilia von Heijne:* Relationen stad och omland utifrån myntfynden

14.25 *Hendrik Mäkeler:* Vad kan ett globaliserat penningsystem lära av vikingatidens myntväsende?

14.45 Fikapaus

15.15 *Lars O. Lagerqvist:* Paneldiskussion med samtliga deltagare och med aktiva åhörare

16.00 Dagen avslutas

Symposiets program samt en sammanfattning av samtliga föredrag finns att läsa på SNF:s hemsida (www.numismatik.se).

Ett bokbord med litteratur om vikingatiden kommer att finnas tillgängligt under symposiet. Där finns *Den Svenska Mynthistorien, Vikingatiden ca 995–1030* att köpa.

Arrangör: Svenska Numismatiska Föreningen (SNF)

Anmälan om deltagande senast 23 mars 2010 till SNF, e-post info@numismatik.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor: www.numismatik.se respektive www.myntkabinettet.se.

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december. På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida 47x50 mm: 250 kr	1/8 sida 72x50 mm: 350 kr	1/6 sida 47x105 mm: 400 kr	1/4 sida 72x105 mm: 600 kr	1/2 sida 151x105 mm: 1 200 kr	Helsida 151 x 214 mm: 2 000 kr 2:a och 3:e omslagssidan: 2 500 kr 4:e omslagssidan: 5 000 kr

Annonser på årsbasis får 20% rabatt.

Kontakta föreningens kansli,
e-post: annons@numismatik.se

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader att köpa, sälja eller byta samlarobjekt.

Annonser som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.

Innehåll SNT 1 • 2010 Sid.

Artiklar och notiser

Kyrk och marknadsplatsen Lyksälie under 1600 – 1700-talen. *3 skilling 24 öre kopparmynt* – ett säreget belopp noterat i Lycksele tingsrätt 1701 6
Lingonbacka pappersbruk [pollett] 11
Bonddaler, orre och *rund karolin* – pengar att räkna med på Lapplandsmarknaderna 12
Det är aldrig fel med en BRENNER! 13
Källarmästaren ”Spandérsson” i Lund [polletter] 14
Många har snart blivit en enda – Riksbankens kontor för kontanthantering 17
SNF 158 – en rekordauktion! 18
Numismatisk frågesport vid SNF:s julfest den 16 december 2009 20

Stående rubriker

Boktips..... 13
Ny medalj. Medalj över nobelpristagaren The Svedberg 16
Föreningar 16
Personalia. Harald Nilsson hedersdoktor i historia vid Uppsala universitet. 17

Omslag

Samefamilj på vandring. Illustration i uppsalaprofessorn Johannes Schefferus (1621-1679) berömda verk *Lapponia*. I Ume lappmark etablerades år 1606 en kyrk- och marknadsplats kallad Lycksälie, från 1946 staden Lycksele. I Lycksälie skulle samerna församlas för att hålla marknad vid två tillfällen vintertid. Vid olika undersökningstillfällen har här påträffats en del mynt och mycket annat från 1600-1700-talen.

Om dessa och om lappmarknadernas historia kan man läsa vidare i Anders Huggerts artikel på sidorna 6-10. Vill man dessutom veta lite grand om samiska uttryck för pengar under 1700-talet finns en kortare artikel på sidan 12 av Monica Golabiewski Lannby.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningen:
Banérgatan 17 nb
115 22 Stockholm
Tel. 08-667 55 98
Onsdagar
kl. 10.00–12.00, 13.00–16.00
Fax 08-667 07 71
E-post: info@numismatik.se

Plusgiro 15 00 07-3
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

Redaktionen:
Kungl. Myntkabinettet
Box 5428
114 84 Stockholm
Tel. 08-5195 5300
Fax 08-411 22 14
E-post: mgl@myntkabinettet.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Monica Golabiewski Lannby

Prenumerationer:
Pris 200 kr/år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen automatiskt

SNT trycks med bidrag från Gunnar Ekströms stiftelse samt Sven Svenssons stiftelse.
För insänt, ej beställt, material ansvaras ej. SNT:s texter och bilder lagras elektroniskt och publiceras i pdf-format på SNF:s och KMK:s hemsidor. Den som sänder material till SNT anses medge elektronisk lagring/publicering.

Tryck:
Växjö Offset

ISSN 0283-071X

Föreningens aktiviteter

VÅREN 2010

FEBRUARI

24 **Föreningskväll**
Plats Banérgatan 17

18.00 DISKUSSIONSAFTON. Tag med ett numismatiskt ämne att ta upp till diskussion eller ett föremål som ni vill berätta om. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

MARS

27 **SYMPOSIUM**
Mynt, makt & människor – vikingatidens silverpenningar
Plats Kungl. Myntkabinettet, Hörsalen, Slottsbacken 6, Stockholm.
Se annonsen på sidan 3.

APRIL

28 **Föreningskväll med föredrag av Björn-Otto Hesse**
Plats Banérgatan 17

18.00 Björn-Otto Hesse berättar om *Att samla numismatisk litteratur*. Han gör det med utgångspunkt från sitt bidrag i boken *NOGA UTVALT – betydande enskilda numismatiska bok- och manuskriptsamlingar i nutida Sverige*. Han har ägnat sig åt detta område i mer än 40 år. Hans hängivenhet för den numismatiska litteraturen resulterade i *Svensk Numismatisk Bibliografi intill 1903*. Den utkom 2004 och är ett betydande referensverk för den som intresserar sig för numismatik och dess litteratur.
Föreningen bjuder på enklare förtäring.

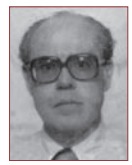

Björn-Otto Hesse 28/4

Kungl. Myntkabinettets verksamhet

Kungl. Myntkabinettets i höstas öppnade utställning *Skurkar och stålar* är en framgång som har uppmärksammats i både tidningar och radio. Gå gärna in på museets nya hemsida och läs mer om utställningen och museets andra aktiviteter. En ny föreläsningsserie börjar i mars 2010. Info om denna kommer senare.

Svenska Numismatiska Föreningen
Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan.
Kansli: Obs! Ny besökstid: måndagar kl. 10–12, 13–16.
Stängt: midsommar – 1 september; jul- och nyårshelgerna.
www.numismatik.se

Kungl. Myntkabinettet
Adress: Slottsbacken 6. Buss 2, 43, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.
Utställningar: måndag – söndag kl. 10.00-16.00.
Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13.00-16.00.
www.myntkabinettet.se

Tumba Bruksmuseum
Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg; buss 725.
Utställningar: sept. – maj, lörd.–sönd., juni – aug. tisd.–sönd., kl. 11.00-16.00.
www.tumbabruksmuseum.se

Kyrk- och marknadsplatsen Lyksälie under 1600 — 1700-talen

3 skilling 24 öre kopparmynt — ett säreget belopp noterat i Lycksele tingsrätt 1701

Av Anders Huggert, Västerbottens museum

Genom en artikel i SNT 2009:7 fick den intresserade läsaren ta del av omständigheter kring upptäckten av ett par danska 2-skillingmynt från 1677 på en kåtaplats i Tärna socken, Lappland. Förekomsten av sådant mynt i den västliga Lappmarken förklaras utifrån handelskontakter som existerat mellan områdets samer och de vid västerhavets fjordar bosatta nordborna. På bestämda platser i fjordarnas inre del förekom lappmarknader. Sådana ägde rum på sommaren och/eller hösten.

Längre åt sydost i Lappmarken var det främst samröret med det svenska samhällets företrädare som gällde. I början av 1600-talet tog riksföreståndaren hertig Karl – sedermera Karl IX – initiativ till inrättandet av kombinerade kyrk- och marknadsplatser i de svenska lappmarkerna. I Ume lappmark skedde etableringen av en sådan på ett långsträckt näs i ett sel (lugnvatten) i Umeälven. I beslutsdokumentet från år 1606 kallas platsen *Lycksälie*. Den är belägen ungefär 130 km uppströms den förutvarande egentliga mötesplatsen, området vid den medeltida sockenkyrkan i kustbygden.

Redan 1606-1607 timrades och färdigställdes en enkel rektangulär kyrkobyggnad på näset i selet. Detta blev nu och framöver mötesplatsen i Ume lappmark då det gällde kyrkliga förrättningar, tingsförhandlingar, uppbörd och handel. Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 11 september 1606 skulle samerna vara församlade där vid två tillfällen vintertid; nämligen vid tomasmäss 25 december fram till trettonhelgen och därpå från mattsmäss 25 februari till kyndelsmäss första veckan i mars. Resten av året låg platsen till en början öde.

1. Utsnitt ur karta över Ume lappmark upprättad av lantmätaren Jonas Persson Gedda i samband med 1671 års lappmarkskommission, då förutsättningarna för odling undersöktes.

Det var tänkt att en präst rätt omgående skulle flytta dit. I stället färdades denne upp till lappmarkskyrkan några helger per år för att predika och missionera. De kyrkliga förhållandena förbättrades när det 1632 öppnades en skola på platsen, en för lappmarkerna gemensam trivialskola där samegossar fick lära sig att läsa och skriva för att sedan verka som predikanter i hembygden. Några av dem vidareutbildades i Härnösand eller Uppsala till präster och lärare. Etableringen av skolan blev möjlig sedan riksrådet Johan Skytte (1577-1645) donerat en ansenlig summa pengar till dess underhåll. Trivialskolans lärare hade också att tjänstgöra som predikant.

År 1671 karterades Ume lappmark *(fig. 1)* och inventerades med tanke på möjligheter att etablera nybyggen. Först 1673 var Lycksele egen församling med en präst som bodde på platsen. Tidigare samma år hade staten nämligen beslutat att rikets lappmarker i kyrkligt hänseende skulle skiljas från kustsocknarna. Samma år utfärdades bestämmelser avsedda att bidra till etablering av nybyggen i Lappmarken – det så kallade Lappmarksplakatet. Även församlingens med tiden växande antal nybyggare skulle naturligtvis regelbundet möta upp på kyrk- och marknadsplatsen. Denna var i bruk från 1606 till 1799, då verksamheten flyttades till ett område strax intill – där Lycksele tätort så småningom skulle ta form.

Lyksälie

Den tidigare kyrk- och marknadsplatsen har beteckningen Lycksele 343 i fornminnesregistret. På platsen finns mer eller mindre tydliga lämningar efter en bebyggelse som väsentligen utgjorts av kyrka med begravnings-

plats, en prästgård, skola, fogdens bod, samers kåtor, nybyggares kyrkstugor och handelsmäns bodar – det vill säga framför allt bodar som tillhörde marknadsbesökande borgare från Umeå stad.

Trots områdets status av fornlämning har det genom åren inte alls fått det skydd som det förtjänar. Där har nämligen etablerats både en hembygdsgård, ett kapell, en vattentäkt, ett skogsmuseum och ett samiskt viste. Markingreppen har inte alla gånger föregåtts av någon form av arkeologisk undersökning. Emellertid har sju insatser av det slaget – och då av minst sagt växlande karaktär – gjorts mellan åren 1949 och 2001.

Det vid dessa undersökningar tillvaratagna fyndmaterialet är verkligen rikhaltigt och utgörs till större delen av sådant som ben, fragment av textilier, skärvor av yngre rödgodskeramik, stengods, fajans, porslin och glas samt delar av tobakspipor (kritpipor). Metallföremålen är av järn, mässing/brons och bly. Beträffande bly handlar det både om fönstersprösjar och råmaterial för framställning av kulor till lodbössor.

De äldsta här funna tobakspiporna är av 1600-talstyp och kommer ursprungligen från England eller Holland. Andra är från 1700-talet och har enligt fabrikationsstämplarna tillverkats i staden Gouda i Holland. Vidare handlar det om pipor tillverkade i några av de i Stockholm belägna pipbruken kring 1700-talets mitt och under århundradets senare del. I fyndmaterialet ingår också kraftigt brandskadade skärvor av en tobaksburk i holländsk fajans från 1700-talet. Från samma tid är de kraftigt brandskadade resterna av en London-firmas buteljer. Man påträffade också enstaka skärvor av ostindiskt porslin – kinesiskt porslin från 1700-talet. Det mer egenartade fyndmaterialet är framför allt lokaliserat till platsen för den nedbrunna prästgården.

Generellt sett består fyndmaterialet från marknadsplatsen många gånger av sådant som skulle ha väckt intresse redan om det påträffats i staden Umeå. Det tillvaratagna materialet

2. Två norska mynt från kyrk- och marknadsplatsen Lyksälie: 2 skilling 1698 och 24 skilling 1739. 2-skillingen mäter i naturlig storlek 16 mm i diameter och 24-skillingen 27 mm. Foto: Eric Axelsson, Skogsmuseet i Lycksele.

ger ett förvånansvärt gott begrepp om platsens betydelse i lappmarkshandeln. Penningar var i omlopp i sammanhanget och mynt hamnade emellanåt i marken – där de sedan kunde bli liggande i väntan på upptäckt.

Mynt – byteshandel – lappskatt

Vid undersökningarna på kyrk- och marknadsplatsen tillvaratogs 39 mynt som fördelar sig på land och regent enligt följande:

Sverige, 37 ex: Kristina, 1 öre i silver 1635/6; Karl XI, 1 öre i silver 1672, 1687, 1695, 1/6 öre sm 1671 (2 st), 1673, 1681; Karl XII, 1 öre i silver 1705, 1 daler sm, nödmynt, 1717; Ulrika Eleonora, 1 öre km 1719 (7 st), 1719/20 (2 st), 1720 (3 st), 1 öre km, obestämt; Fredrik I, 1 öre i silver 1721, 2 öre sm 1748, 1 öre sm 1738, 1742, ½ öre sm 1720, 1 öre km 1724 (2 st), 1746; Adolf Fredrik, 2 öre sm 1764, 1 öre sm 1759 (2 st), 1763 (2 st); Gustav III, 2 öre sm 1777.

Norge, 2 ex: Christian V, 2 skilling 1698; Christian VI, 24 skilling 1739.

De 39 mynten täcker in tiden 1635/6-1777, vilket är intressant med tanke på att kyrk- och marknadsplatsen ju var i bruk 1606-1799. Det är här nästan genomgående fråga om svenskt mynt av låg valör, sådant mynt som gärna kan tänkas vara borttappat i allehanda hantering. Mer anmärkningsvärd är förekomsten av norskt mynt; Christian V:s 2 skilling 1698 och Christian VI:s 24 skilling 1739 *(fig. 2)* – båda präglade i Kongsberg. Nominalen 2 skilling är även den en låg valör, medan 24-skillingen i det avseendet klart sticker av från den övriga myntmassan.

Av det påträffade materialet att döma har både svenskt och norskt mynt varit i omlopp på platsen. Förekomsten av norskt och danskt mynt i Lappmarken kan närmast förklaras utifrån fjällsamers regelbundna handelskontakter västerut, kontakter som ägde rum på mötesplatser vid västerhavets fjordar under sommaren och/eller hösten.

Genom handelstransaktioner mellan fjäll- och skogssamer kunde norska varor sedan dyka upp på marknaden i Lycksele för att slutligen inhandlas av borgare från Umeå *(fig. 3)*. Detta känner vi till genom en intressant lappmarksbeskrivning som på 1670-talet författades av sameynglingen Nicolaus Lundius (ca 1655-1726). Denne hade fått sin första bokliga bildning i Lycksele trivialskola och var 1674-1676 inskriven vid Uppsala universitet.

Lappmarksbeskrivningen kom till under tiden vid universitetet, och om handeln i Ume lappmark skriver Lundius bland annat följande:

”… Foglarnas dun antingen det är Siö eller skogsfogel sälja Gran lappar [skogssamer] *åt fiällappar, och igen få de för dun ost eller små renkalfwar Desse fiällappar sälja åter igen till Norje; åt de danska och igen bekomma råck fisk eller sill. Den samma sälja lapparna åter igen åt borgarna wid marcknadsplatsen* [i Lycksele]: *som jag icke annorstädes wet wara brukeligit änn som uti Uhmå lappmarck:”*.

I sammanhanget handlar det uppenbarligen i första hand om utbyte av varor – den form av handel som vid den tiden rådde både i Lappmarken som sådan och på marknadsplatser. Till saken hör att samen var van

att regelbundet betala skatt till fogden i form av varor – lappskatt. Genom 1673 års lappmarksplakat hade det emellertid blivit aktuellt att reformera systemet för beskattning i Lappmarken. Som ett led i statens arbete med frågan fick Västerbottens landshövding Gustaf Douglas (1648-1705) och länets lagman Jakob Jonasson Buhre (ca 1660-1707) i december 1692 Kungl. Maj:ts uppdrag att undersöka lappskattens uppkomst och förändring över tiden och sedan utifrån dessa insikter framlägga ett förslag om modernisering.

Efter genomförd undersökning rekommenderade herrarna i skrivelse till Kungl. Maj:t, att samens skattesats skall vara bestämd och beräknad utifrån det individuella lapplandets beskaffenhet till vidd, renbete, fiskeri och djurfång. Vidare heter det att skatten helst bör betalas i penningar. Man är av den uppfattningen att det reformerade systemet skall kunna införas på prov redan nyåret 1694. Det är lätt att förstå att den påbjudna förändringen snart skulle medföra en växande hantering av mynt i Lappmarken – med andra ord en tilltagande övergång från natura- till penninghushållning.

Penningvärde och varors värde i Lappmarken

I samernas samhälle var silver den främsta värdemetallen. Om samens verksamhet resulterade i ett påtagligt ekonomiskt överskott, så samlades detta gärna i silver och värderades efter lodtal. Silverinnehavet utgjordes framför allt av dryckeskärl och skedar samt spännen och prydnader till högtidsdräkten. Föremålen tillverkades av guldsmeder i kuststäderna men gärna efter samens egen beställning i form av en direkt förlaga, antingen ett äldre föremål eller en i horn omsorgsfullt skuren fullskalemodell. Genom samens särskilda intresse för silver stod större sådant mynt i förmånlig kurs i lappmarkshandeln. I mer än en av 1600-talets berättelser uppges riksdalermyntet hos samerna vara likvärdigt med 2 lod silver, litet drygt 26,5 g. Riksdalerns finvikt var i realiteten konstant i det närmaste 25,5 g.

Insiktsfulla upplysningar i sammanhanget lämnar prästen Samuel Rheen (ca 1613-1680) i en lappmarksberättelse från 1671, som i första hand avser förhållanden i Lule lappmark. Innan den prästerliga gärningen var Rheen nämligen verksam som handelsman. Han nämner att det vid marknaden uteslutande är fråga om byteshandel och att borgarnas och samernas varor först värderats: *”… alt godz werderas i lodhtaall och Richzdal:r ty lapparna achta inga andra peningar än som Richzdal:r den the Rächna för 2. lodh, så at hoos them är lijka een Richzdal:r eller 2. lodh Sölfwer, …”*. Därpå följer i berättelsen en lista över några aktuella varuslag och där det uppgivna värdet är 1 lod (½ riksdaler) och upp till 6 lod (3 riksdaler).

Så upprepar Rheen att det endast är fråga om byteshandel men att det också ges vissa undantag: *”Doch skall man här achta, at för ofwan Specificerade wahror, icke uthgifwes Reda penningar, uthan the byte godz emoth godz, efter prijss som förmält ståår, men i fall der Borgaren eller Lapparna finna något godz som dyrbart eller Rart wore, måste sådant med Specie Mynt betahlas”*.

I det fall varans värde emellertid inte uppgick till ett lod gick man tillväga på följande sätt:

”Thet godz som mindre är än Ett lodh, berächnas i Ett, tu 3. 4. eller 5. grååskin. Jtem i skoor och Hanskar, Reen Ostar etc. När man kommer till 10. grååskin, kalla lapparna thet Artogh, och berächnas för een Richz ortt”.

En uppgift i den nyss nämnda varulistan visar att riksorten i Lappmarken vid den tiden motsvarade ½ lod silver eller ¼ riksdaler – samma nominella värde som i resten av riket. Vidare finner vi där uppgiften att ett *”Timber grååwärck”* värderades till en riksdaler eller 2 lod silver belysande det kända förhållandet att 1 timmer var en förpacknings- och räkneenhet som utgjordes av 40 gråskinn/gråverk – ekorrens värdefulla grå vinterskinn. Vid den tiden omsattes stora kvantiteter av den varan i lappmarkshandeln.

Företeelsen värdering i gråskinn är uppenbarligen av rätt marginell betydelse i det av Samuel Rheen redovisade och på metallen silver helt baserade systemet för prissättning av byteshandelns varor i Lappmarken. Värdering i gråskinn är i själva verket en kvarleva från äldre tid. Under medeltiden spelade sådant skinn en betydelsefull roll i skatteuppbörden och var en standardartikel i den nord- och västeuropeiska skinnhandeln.

Silvrets uppenbart starka ställning i 1600-talets Lappmark lade naturligtvis hinder i vägen då det gällde introduktion och bruk av den nya företeelsen mynt tillverkade av koppar. Den handlande samen kan inte ha haft något begrepp om kopparmyntets värde i förhållande till riksdalern, vilket sameynglingen Nicolaus Lundius i medlet av 1670-talet på sitt sätt faktiskt gav uttryck för: *”Aldrig tager lappen RD mehra änn före 4 D kpmt eller som de kalla 2 lod …”*. Här likställs den traditionella värdeenheten – riksdaler eller 2 lod silver – med 4 daler kopparmynt. Den officiella kursen vid den tiden var en helt annan: år 1670 motsvarades 1 riksdaler av 5¼ daler km.

Lundius nämner vidare att det i Norge var mycket bättre köp på både silver, tobak och kläde än vad som var fallet i Sverige. Situationen lockade naturligtvis samer som hade lämpliga varor att avyttra. Den konstaterade förekomsten av norskt mynt på Lycksele marknadsplats kan ses också utifrån detta perspektiv. Samens handelsverksamhet och vurm för silvermynt kan vidare belysas genom en skildring från 1700-talet, författad av Pehr Högström (1714-1784) och tryckt i Stockholm 1747. Högström var lappmarksmissionär och sedan 1742 kyrkoherde i Gällivare. Skildringen bygger på personliga erfarenheter från ett vidsträckt geografiskt område, eftersom han företagit predikoturer och visitationsresor alltifrån Lycksele i söder till Utsjoki nära Ishavet i norr.

Enligt Högström bedrevs vid den tiden fortfarande byteshandel sam-

3. Samefamilj på vandring. Illustration i uppsalaprofessorn Johannes Schefferus (1621-1679) berömda verk *Lapponia*, som gavs ut på latin i Frankfurt 1673 och som utkom på svenska först 1956.

tidigt som reda pengar överallt kommit i bruk. Hade samen dyrare varor att avyttra, så nöjde han sig inte med mindre än att få betalt i *"Holländska Riksdalrar in specie"*. Sådana var tydligen av särskild betydelse i handelsverksamheten vid västerhavets fjordar, *"... emedan det Norrska folket ej erkänna andra penningar än Holländska Riksdalrar och Danskt mynt för goda, ..."*. Svenskt silvermynt var utan vidare gångbart, men av mindre nominaler endast i den utsträckning det behövdes för handeln i svensk lappmark och för att betala skatt. Mynt av koppar eller guld godtogs inte alls. Samens inställning till svenskt mynt ger Pehr Högström uttryck för på följande sätt:

"... de större och mindre sölfwermynten af wåra Swenska pengar taga de wäl emot, besynnerligen dubbla Caroliner, äfwen ock enkla; men derunder blott så mycket de behöfwa på denna sidan at handla och betala skatten med. Kopparpengar wilja de aldeles intet weta utaf, ej eller Ducater".

I förlängning av det nu redovisade materialet uppkommer gärna frågan hur man i Lycksele i praktiken hanterat en handelssituation där både svenskt och dansk-norskt mynt var i omlopp?

Skilling och öre kopparmynt i samordnat bruk 1701

Något av svaret på den nyss formulerade frågan anas i en dom som avkunnats i Lycksele tingsrätt den 4 januari 1701 och som är så pass intressant, att avsnittet i protokollet här återges in extenso, nämligen:

" – Gamble länsmannen i Uhmeåbyn [Umbyns sameby] *Nills Nillson, som förledne Påsketijdh af länsmannen Mårten Mårtensson, warit tillsagd medh een Reen att föra något Scholae Proviant ifrån Granön hijt till Lycksehle, effter den fördelningh som Befallningzman Renhorn förledit åhr, thärom giöra månde, Men gifwit spåtzkt swar ifrån sigh, och skiutzen försumat; Sakfälles för tresko till 3 daler Sölfm:t Treskiptes booth, Och därhos betahla 1 skilling 4 öre kopp:r M:t för siälfwa fördzlen; Anbelangande dee andre Uhmeå bys lappar, Nembl. Oluf Clemetsson, Thomas Anderson och Nills Andersson, som äfwen wähl efftersatt Scholae Skiutzen, Så emedan Länsmannen förklarar, det dee, för aflägenheten skull, icke kunnat giöra ber:de skiutz, utan Paedagogus* [skolläraren] *Hr Nills Graan, har med hästar måst föra Proviantet hijt opp, som kommit honom att kosta 3 skillingar 24 öre kopp:r Mynt. Fördenskull befrijes fuller lappmännen Oluf Clemetson, Thomas Andersson och Nills Anderson för bötter därutinnan, men pålägges att betahla kostnaden, som till Proviantetz oppfördsell ähr giort Nembl. 3 skillingar 24 öre och löper på hwardera 1 skilling 6 öre K:m:t."* – skrivning enligt Nordberg (1973, nr 114).

En kontroll i domboken visar att myntsorten skilling där genomgående anges med ett tecken utgörande en kombination av bokstäverna *s* och *l*, följt av en punkt. Vidare visade det sig att den avslutningsvis uppgivna tredjedelen av transportkostnaden naturligtvis är 1 sl. 8 öre Km:t.

Ärendet i tingsrätten handlar med andra ord om försummelser att transportera proviant från byn Granön och upp till trivialskolan i Lycksele. Vi lägger märke till att det utdömda bötesbeloppet anges i daler silvermynt, medan kostnader för själva varutransporten konsekvent regleras i summor utgörande en kombination av myntslaget skilling respektive öre kopparmynt – exempelvis: 3 skilling 24 öre kopparmynt. Det torde utan vidare stå klart, att det är fråga om dansk-norska skillingar i silver och svenska ören i koppar och här i samordnat bruk. Domslutet får sägas

spegla den monetära situationen i ett lokalsamhälle där de båda myntslagen tillhör vardagen.

Avslutning

Förekomsten av norskt silvermynt på kyrk- och marknadsplatsen i Lycksele under 1700-talet gav anledning till en översiktlig orientering beträffande de mer långväga handelsförbindelserna i Ume lappmark under 1600- och 1700-talen. Sådan verksamhet bedrevs uppenbarligen utifrån starka externa intressen och influenser utgående å ena sidan från den dansk-norska marknaden i väster och å den andra från den svenska i sydost. Sommar och/eller höst hade lappmarksborna tillgång till marknadsplatser vid västerhavsfjordarnas inre del och på vintern var det för Ume lappmarks vidkommande mötesplatsen Lyksälie som gällde.

Utvecklingen under tidsavsnittet från 1600- till 1700-talets mitt kunde här belysas genom direkta citat ur några kulturhistoriska samtidsskildringar. Vid den nu aktuella tiden skedde beskattningsmässiga förändringar i Lappmarken, förändringar som förutsatte ett tilltagande bruk av penningar. I början av 1700-talet ges i Lycksele exempel på ett integrerat bruk av norska skillingar och svenska ören kopparmynt.

De i den åberopade skriftliga källan (1701) noterade penningbeloppen låter emellertid inte förstå vilken växelkurs som tillämpats de båda myntslagen emellan. Det angivna beloppet *3 sl. 24 öre kopp:r Mynt* torde visa att en dansk-norsk silverskilling i Lappmarken just då motsvarat mer än 24 öre i det svenska kopparmyntet – 24 öre km eller 8 öre sm. I sammanhanget erinrar vi oss naturligtvis Lundius' konstaterande ett trettiotal år tidigare, nämligen att Ume lappmarks samer i Norge fick *"... mycket bättre kiöp på silfwer ..."* än i Sverige.

Det är i sammanhanget av betydelse att området Jämtland-Härjedalen till 1645 var en del av det dansk-norska väldet och att riksgränsens sträckning i fjällkedjan mellan Sverige och Norge bestämdes först 1751.

Det finns anledning att i SNT än en gång få återkomma till ämnet dansk-norskt mynt i södra Lappmarken, och då med anledning av ett danskt mynt som 1972 stals ur en utställning på Västerbottens museum.

Referenser

Ahlström, B., Brekke, B. F. & Hemmingsson, B.: *Norges mynter. The Coinage of Norway.* Stockholm 1976.

Arell, N.: *Kolonisationen i lappmarken – några näringsgeografiska aspekter.* Lund 1979.

Bergling, R.: Kyrkstaden i övre Norrland. Kyrkliga, merkantila och judiciella funktioner under 1600- och 1700-talen. *Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 3.* Umeå 1964.

Berättelser om samerna i 1600-talets Sverige. Faksimileutgåva av de s.k. prästrelationerna m.m., först publicerade av K. B. Wiklund 1897–1909. Med företal av Phebe Fjellström och efterskrift av Israel Ruong. Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 27. Umeå 1983.

Domboken = Västerbottens lappmarks domböcker 1689-1705. Landsarkivet, Härnösand.

Gedda, J. Persson: *Karta över Ume lappmark 1671.* Riksarkivet, Stockholm. (Kopia i Västerbottens museums arkiv, Umeå)

Göthe, G.: *Om Umeå lappmarks svenska kolonisation från mitten av 1500-talet till omkr. 1750.* Uppsala 1929.

Holm, A. Olofsson: *Beskrivning till Jonas Geddas karta över Ume lappmark.* Riksarkivet, Stockholm. (Kopia i Västerbottens museums arkiv, Umeå.)

Huggert, A.: Danska mynt funna på kåtaplats i Tärna socken, Lappland. *SNT* 2009:7 s. 159-161.

Högström, P.: *Beskrifning Öfwer de til Sweriges Krona lydande Lapmarker År 1747.* Facsimileutgåva. Norrländska skrifter 3. Umeå 1980.

Lagerqvist, Lars O. & Nathorst-Böös, E.: *Vad kostade det? Priser och löner från medeltid till våra dagar.* Stockholm 1984.

Nordberg, E.: Källskrifter rörande kyrka och skola i den svenska lappmarken under 1600-talet. *Kungl. Skytteanska samfundets handlingar 11.* Umeå 1973.

Rydström, G.: *Det äldsta Lycksele – Öhn.* Skogsmuseet, Rapport 8 – den reviderade versionen. Lycksele 2009.

Schefferus, J.: *Lappland.* Acta lapponica 8. Nordiska museet. Stockholm 1956.

Vbm = Västerbottens museums samling.

Yrwing, H.: Skinnhandel, Sverige. *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid 15.* Malmö 1970a sp. 521-525.

— Skinnskatt, Sverige. *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid 15.* Malmö 1970b sp. 536-539.

SELINS MYNTHANDEL AB
Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmärken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev, sedlar, äldre handlingar m.m.

www.aktiesamlaren.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm
Tel. 08–611 01 10 • Fax 08–611 32 95

VÄLKOMNA TILL

Kungl. Myntkabinettets museibutik
Slottsbacken 6
Gamla Stan
Stockholm
Tel.: 08-5195 53 04
konferens.butik@myntkabinettet.se

Svenska och skandinaviska mynt och sedlar.
Stor sortering av utländska jubileumsmynt, årsset samt småmynt.
Euro-utgåvor, polletter och medaljer.
Prislistor gratis.

NORRTÄLJE MYNTHANDEL
Box 4, 761 21 Norrtälje
Tel. 0176-168 26, Fax 0176-168 56

www.nmh-mynt.a.se

Lingonbacka pappersbruk

Av Thomas Hernqvist

I Tidan, som ligger cirka två och en halv mil norr om Skövde i Västergötland, finns en antikvarisk bokhandel som heter *Böckernas hus*. Jag hade förr som vana att försöka besöka denna lite "felplacerade" bokhandel två gånger per år. Jag blev alltid väl bemött av ägaren Bo Björkdahl och han skickade även julkort och tackade för året som gått. Det hade väl sina anledningar, och jag åkte alltid därifrån med bilen lastad med böcker i ämnen som historia, numismatik och en hel del andra ämnesområden som skulle komma väl till användning inom en snar framtid, tänkte jag.

Bo visste att jag alltid var på jakt efter lantbrukslitteratur, och den här gången för två år sedan lade han fram ett mycket väl använt exemplar av Carl Gustaf Boijes *Säkra rön och pålitliga medel til wälmåga och förmögenhet: eller den igenom många års egna forsök förfarna Swenska landthushållaren* tryckt i Stockholm hos Johan T. Holmberg 1794.

Det var ett riktigt anskrämligt exemplar, som man inte utan god heder kan beskriva som mycket "magert", det var söndertummat och smutsigt, till och med gråpappersomslaget hade fått ge plats för ett nyare brunt påsytt lumpaktigt pappersomslag. Givetvis lades boken bland mina andra böcker som skulle tas om hand och skickas till bokbindaren för att skyddas mot vidare slitage och räddas åt eftervärlden.

För ett tag sedan fick jag syn på boken igen och bläddrade lite nyfiket bland sidorna, när något trillade ner på golvet. Det såg i första anblicken ut att vara en del av en sida som hade lossnat, inget att förvånas över tänkte jag med hänsyn till det övriga skicket. Jag böjde mig ner och tog upp pappersbiten och fick se att det var en papperspollett från Lingonbacka pappersbruk. Jag hade inte hört talas om varken pappersbruket eller polletten tidigare och blev givetvis nyfiken på historien runt omkring bruket.

Lingonbacka pappersbruk anlades på 1750-talet i Järlåsa socken i Uppland, cirka tre mil väster om Uppsala på Hagunda häradsallmänning. Området låg vid ett vattenfall som kallades Lingonbackafallet, efter vilket bruket fick sitt namn. För framställning av ett kilo papper vid den här tiden krävdes ettusen liter vatten och platsen var väl vald då trakten var rik på sjöar och bäckar. Området hade gles bebyggelse som låg runt de två stora adelsgodsen Bredsjö och Österfora. År 1753 var invånarantalet 457 personer i 78 hushåll.

Just det här året, 1753, inkom "vice Notarien Välbetrodde Johan Schick vid Domkapitlet i Uppsala" med en ansökan till myndigheterna att få anlägga en papperskvarn vid vattenfallet. Vid vintertinget 1753 hade alla berörda personer blivit hörda angående Schicks remissansökan och de flesta befarade en smärre katastrof med översvämningar och uttorkning på vissa områden. Häradsrätten beslutade att en besiktning på plats var tvunget innan ett beslut kunde komma ifråga. Detta skedde den 14 maj 1753. Det blev ett positivt utfall för Schick och han mottog en tillstyrkan av befallningshavande i länet den 9 juni 1753 och bifallet från Kongl. Maj:ts och Riksens Commerce Collegium lämnades den 19 januari 1754.

Byggnadsverksamheten kom igång och pappersmakaren Nils Apelgren anställdes. Men redan efter ett år avled Schick och Lingonbacka avyttrades på auktion. Bruket ropades in av köparen Johan Ulfström som redan efter några år sålde det vidare till fältskären Carl Niclas Hultman den 1 september 1760.

Hultman saknade varken kapital eller arbetskraft och en ny fabriksbyggnad uppfördes, nya markförvärv, vägar förbättrades och kanalen från Grissjön rensades. Bruket växte nu och blev efter Hultmans, och senare hans sons, gemensamma mål ett

Lingonbacka Pappersbruks
polett;
Som tjenar Sedelhafwaren
til bewis, at enligit Kongl.
Maj:sts allernådigsta För-
ordning af den 31 Januarii
1738. hafwa Lefwererat
Lumpor för innewarande
År 1772.

Lingonbacka Papppersbruks / polett; / Som tjenar sedelhafwaren / til bewis, at enligt Kongl. / Maj:sts allernådigsta för- / ordning af den 31 Januarii / 1738. hafwa lewererat / lumpor för innewarande / År 1772.

fullt funktionsdugligt pappersbruk med så långt det gick på egen självhushållning.

För att införskaffa råmaterial till papperstillverkningen hade varje pappersbruk sina uppsamlingsdistrikt. Inom Lingonbackens distrikt låg Uppsala, Västmanlands och Stockholms län samt Ålandsöarna. Kungl. Maj:ts förordning angående lumpinsamlingarna var hård och det innebar en legal plikt för husbönder att tillvarata och leverera finare och grövre linne och ylleklutar. Insamlingsdagar och plats kungjordes i kyrkorna och tryckta leveranskvitton med brukets namn lämnades och "poletterna" visades upp på kronostämman. De som försummade sina plikter fick böta fyra daler silvermynt.

När junior Carl Hultman gick ur tiden den 15 juni 1800 var han ogift och barnlös och hans syster lämnades ensam med hela Lingonbackabruket. Men med tidens gynnsamma konjunktur och skickliga medarbetare fortlevde bruket med växlande framgångar tills det en junidag 1879 brann ner till grunden utan att återuppbyggas igen.

Litteratur

Pettersson, A.: Lingonbacka, ett uppländskt pappersbruk. *Järlåsa Hembygdsförenings Skriftserie* – Nr 1.

Internet

http://www.hembygd.se/index.asp?lev=13610

Bonddaler, orre och *rund karolin* – pengar att räkna med på Lapplandsmarknaderna

Av Monica Golabiewski Lannby

Pehr Högström föddes i Selånger, Medelpad, 1714. Han verkade som präst och missionär bland samerna i Jokkmokk. Från 1742 var han kyrkoherde i Gällivare och i Skellefteå från 1749. Han hade således goda kunskaper om lapplandsbygderna och traditionerna där. Högström avled i Skellefteå 1784.

År 1747 gav Pehr Högström ut en bok om samernas liv, seder och bruk. Den bär den långa titeln: *Beskrifning öfwer de till Sweriges krona lydande lapmarker, innehållande kort underrättelse så wäl om landets belägenhet och beskaffenhet i gemen, som des inwånares tilstånd och husholdning, deras seder, maner och lefnadsart, samt laster och widskepelser, m.m.* Boken är det äldsta standardverk som utkommit på svenska om samiskt liv och kultur.

I kapitel 13 – *Om lapparnas Politie och Borgeliga samhälden* – skriver han på sidorna 244-245 om samernas marknadstraditioner. Marknaden (”den rätta marknaden”) hölls vanligen samtidigt som ting och skatteuppbörd skulle ske om hösten. Vissa lappmarker höll också vårmarknad – Mattesmarknad (mattsmäss) eller Vårfrudagsmässan. Den rätta marknaden, kallad stormarknad, kunde pågå ett par veckor, medan vårmarknaden fortgick endast några få dagar eftersom färre handlare besökte dessa.

Samerna sålde skinnvaror – från renhudar till ekorrskinn – vilt-, fågel- och renkött samt inte minst sina skickligt utförda hemslöjdsarbeten av olika slag och mycket mera. Köpmännen levererade i sin tur salt, tobaksvaror, kläde, kittlar, yxor, knivar, saxar, nålar och andra för samerna behövliga varor.

Samiska uttryck för olika summor

Vad som kan vara av särskilt intresse för SNT:s läsare är att Högström återger olika uttryck för de pengabelopp som förekom på marknaderna.

År 1640 legaliserades de redan etablerade marknaderna i Lappland av drottning Kristinas förmyndarregering i ett plakat om *Kyrkors och marknaders anläggande i Lappmarken.* Ungefär samtidigt började handeln vid dessa så smått regleras i kontanter. Pengar kom alltmer i bruk och man bytte inte längre varor mot varor i samma utsträckning som tidigare. Och marknadsplatserna utökades.

Vid 1700-talets mitt skedde handeln ”med penningar, i synnerhet om Lappen har några dyrare waror, då han ej nöjer sig, med mindre han får holländska riksdalrar in specie”.

I en längre fotnot räknar Högström upp de uttryck för olika summor samerna själva använde sig av i samband med handel mellan dem och de ditresta svenska köpmännen. Högström inleder noten med att ”Deras räkning i gemen på penningar är ej lika i alla Lapmarker”. Därefter beskriver han hur man räknade i Gällivare som var närmaste köpstad för lappmarken däromkring:

”I Gellivare församling räknar man mäst efter wigten, och holler 4 sexstyfrar, det är efter deras räkning 2 dal. kop:mt, för *loda*, det är et lod.

Pele nubb loda (halft annat lod) för 3 dal. k:m.

En styfwer kalla de *orre* (ickorn [ekorre]; emedan gammalt köp warit 1 öre sölfwermynt för et gråskin) samt *huitur*.

En sexstyfwer, som hos dem gäller för 2 mark, kalla de *temse* (prints).

Orta är 1 dal. 16 öre kop:m.

Laddi dala (en bonddaler) är en dal. kop:m.

En carolin är 4 sexstyfrar: men en specie carolin kalla de *jorba carolina* (en rund carolin).

Slätta dala är 4 dal. 16 öre kop:mt.

Men *jorba slätta dala* kalla de en dubbel carolin in specie.

Pådos dala eller *skatte dala* kallar man 6 dal. kop:m. i löspenningar.

Och *jorba dala* eller ock *dala* i gemen kallas en riksdaler i specie, o.s.w.”

Följaktligen utgjorde:
4 sexstyvrar = 2 daler km = 1 karolin
1 sexstyver = 2 mark
1 styver = 1 öre sm

Den officiella kursen var:
1 daler = 4 mark = 32 öre
1 daler sm = 3 daler km
1 styver = 1 öre sm
1 karolin = 2 mark = 16 öre

Språket har kallats ”borgarmål” eftersom handlarna i Lappland benämndes borgare (borkarlar) och så benämner också Högström dem.

För övrigt kan man fråga sig om 1 daler i kopparmynt även annorstädes kan ha benämnts ”bonddaler”, ett uttryck som också köpmännen tycks ha använt och förstått.

Litteratur

Dahlstedt, K-H.: Borgarmål och russenorsk. Två gamla pidginspråk i Norden. *Språkvård* 1982:4.

Huggert, A.: 3 skilling 24 öre kopparmynt – ett säreget belopp noterat i Lycksele tingsrätt 1701. *SNT* 2010:1 s. 6-10.

Högström, P.: *Beskrifning öfwer de til Sweriges krona lydande lapmarker …* Stockholm 1746. Två förläggare bokförlag, Umeå 1980.

Påhlman, A.: *Marknader och marknadsliv. Kap. Om marknader i inre Lappland.* Stockholm 1957.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT
REGISTER 2009

ARTIKLAR OCH NOTISER	Nr	Sid.
Björk, Jan-Olof		
SNF:s auktionsverksamhet *(& Dan Carlberg)*	4	86
Bornestaf, Ulrika		
En östgötsk ”barbar”	2	38-39
Carlberg, Dan		
SNF:s auktionsverksamhet *(& Jan-Olof Björk)*	4	86
Carlsson, Per-Göran		
Auktion i Osnabrück – Samling Bonde, del 2	1	15-18+omslag
Auktionsreferat – Samling Bonde på Ericsberg, del 3	4	83-86
Anders Frösells polletter – auktionen	7	164-166
SNF:s årsmöte 2009 hölls på Vasamuseet	7	168-169
Samling Frösell. Auktionsreferat	8	180-186
Elfver, Frédéric		
Unikt gåvomynt från vikingatiden	1	12-14
Tord Ekström 9 november 1917 – 29 maj 2008 *(Personalia)*	2	49
Georg von Franckens samling av baltiska mynt	3	56-59+omslag
Den officiella minnesmedaljen i guld från olympiska spelen 1912 – ett tredje exemplar!	5	119
Ny medalj från SNF till minne av Johannes Loccenius – en av den svenska numismatikens pionjärer	6	142-143
S:t Eligius och Öja kyrka på Gotland	6	145
T. G. Appelgrens arkiv i Västergötlands museum, Skara	7	156-158
Gartmark, Peter		
Provenienssökande. Roligt och lärorikt	2	46-47
Karl IX:s mindre markmynt. Hur rara är de?	4	94-95
Golabiewski Lannby, Monica		
Lars O. Lagerqvist 80 år! *(Personalia)*	1	18
”Frihet är det bästa ting ...”. Kring en myntskatt från 1400-talet	2	40-43+omslag
Karameller i växel! *(Pressklipp 2009)*	3	59
2009 års enkrona. Sverige – Finland 1809-2009 *(Nya mynt)*	3	63
Panik utanför riksbanken 1920!	3	73
Pyssla med Pärlan	4	82
Mjukvaluta?	4	93
Unikt gravfynd med 1100-talsmynt i Skänninge!	5	110+omslag
Banktjänsteman i trängt läge	5	118
Bakelsebesten	6	149
Sista fyrken gick till punsch	7	163
Korvar och korvören	7	167
”Laxar” – de skära tusenlapparna	8	188-189
”Gammalt skrock, som vi öva vid nyårstid”	8	194
Myntmått i gamla kokböcker	8	195
Gunnarsson, Bo		
Sigtuna och Lund – ekonomiskt och industriellt samarbete på vikingatiden?	2	36-37
Ett vindsfynd	3	64
Via Ermine Street till Stora Gatan i Sigtuna. Vikingatida import av engelska myntstampar	6	140-141
Hauptman Wahlgren, Katty		
Skurkar och stålar *(Nya utställningar)*	8	196

Heijne, Cecilia von
Svenska Numismatiska Föreningens frågesport vid julfesten den 17 december 2008 1 20
Rättelse (Kenneth Jonsson) 2 37
Ett mynt till minne av slaveriets avskaffande *(& Eva Wiséhn)* 2 44-45
Myntfynd från Anckarströms håla 3 65
Torbjörn Sundquist. Resumé av föredrag för SNF:s medlemmar om Wismars plåtmyntning 3 72

Holmén, Bengt
Gunnar Holst's Foundation Medal year 2009 *(Personalia)* 5 122

Huggert, Anders
Danska mynt funna på kåtaplats i Tärna socken, Lappland 7 159-161

Johansson, Björn Axel
Foto: Lennart Nilsson – Riksbanken 1955 *(Utställning)* 4 96

Jonsson, Kenneth
Rättelse [SNF:s frågesport] 2 37

Lagerqvist, Lars O.
Del 2 av Ericsbergssamlingen 1 15
Samling Bonde 4 och 5 *(Auktioner)* 2 39
Ericsberg – tredje auktionen *(Auktioner)* 3 73
Gunvor Svensson Lundkvist 1916-2009 *(Personalia)* 5 116-117
Julius Hagander 1925 – 2009 *(Personalia) (& Ulf Nordlind, Ian Wiséhn)* 6 146-147
De nya kronorna 1952 7 166
Samling Bonde på Ericsberg, del 4 7 172

Lamm, Jan Peder
Huvudkatalogen återfunnen. Ett bidrag till Hammerforskningen 8 190-191

Lind, Lennart
Ett getiskt mynt på Kungl. Myntkabinettet 6 138-139+omslag

Lundberg, Hans
Gustafsbergs Ångslups Bolag och dess polletter (Uddevalla Ångslup) 4 90-91

Meyer, Jerry
Danske armé pengesedler fra 1809 1 4-11

Nilsson, Maj
Sedlar i upplösning – sedlar i Zimbabwe 5 112-113

Nordlind, Ulf
Julius Hagander 1925 – 2009 *(Personalia) (& Lars O. Lagerqvist, Ian Wiséhn)* 6 146-147

Pettersson, Claes
Det förflutnas avtryck. Medaljavtryck funna i kv. Diplomaten, Jönköping 4 80-82+omslag

Påhlsson, Leif
5:e Nordiska heraldiska konferensen. Personvapen och vapenrätt *(Konferens)* 1 20

Rådström, Börje
Gellivare herrklubb och dess polletter 7 170-171

Serrestam, Sonny
Bjarne Ahlström 70 år *(Personalia)* 1 24
Skattkistan *(Utställning) (& Lars Thor)* 4 82
Ett ryskt plåtmynt i Smålands museum 5 108

Sjökvist, Peter
Ovidius, Karl IX och Göteborgs grundläggande 5 104-108

Svenson, Ingemar
Myntguiden 40 år 2 35
50-öringens tid verkar vara förbi ... 3 59
... 50-öringens tid är förbi 4 87
Förfalskningar – ett hot mot myntsamlandet! 6 144

Tagesson, Magnus
Årsberättelse för år 2008 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen 3 68-71

Thor, Lars
Skattkistan *(Utställning) (& Sonny Serrestam)* 4 82

Thulin, Joakim
Zimbabwe. Det förbrukade förtroendet 5 111

Wenander, Vicki
Hälsning 1954 från Myntverkets medarbetare! 5 109

Wennström, Bertil
Allan Mauritsson 21 mars 1927 – 1 april 2009 *(Personalia)* 7 166

Wettmark, Martin
Ovanlig rysk-svensk överprägling! 3 72

Wijk, Magnus
Göran Persson slagen i Tyskland [medalj] 3 65

Wiséhn, Eva
Ett mynt till minne av slaveriets avskaffande *(& Cecilia von Heijne)* 2 44-45
En fängslande välgörare – Elizabeth Fry [sedel] 4 92-93
Drömmar. Ett drömprojekt *(Nya utställningar)* 8 196

Wiséhn, Ian
Allt silver från Boliden gick på 1930-talet till svenska mynt! 1 19
Doktor Hall, Hr Arfvedsson, amiralitetsapotekaren Moses Söderström, målaren Hallgren m.fl.
Privatpersoners myntsamlingar i Kungl. Myntkabinettet 2 32-35
Norrström, Lindberg och Hörlin – tre sedeltecknare utan uppdrag 3 60-62
Äldre biljetter med anknytning till hästkapplöpning 3 66-67
Arkitekten Scholanders förslag till 1000-kronorssedel 4 87
Praktiska bestyr när privatbankernas sedlar drogs in 1903 4 91
Miljonpundsedeln i dikt och verklighet 5 114-115
Christian Hammer – mannen som samlade på allt 6 132-136
Vart tog alla de nya kronorna vägen? Hamstringsrykten spreds kring kungabenor 6 141
En ögonblicksbild från SNF 1936 6 143
Julius Hagander 1925 – 2009 *(Personalia) (& Lars O. Lagerqvist, Ulf Nordlind)* 6 146-147
En arbetsplats med guld i källaren – tankar kring den ädlaste av metaller 6 148-149
1000-kronorssedeln som Konstakademien gillade men som ratades av Bankofullmäktige 7 162-163+omslag
Plats i aktersalongen. Biljett från ångfartyget ”Laxen” 7 173
Vackra assignationer från Kungl. Generaltullstyrelsen 8 187
”Du som trycker sedlar har väl gott om pengar” Sedeltryckaren Hjalmar Kullberg intervjuad av pressen 8 192

Zakrisson, Stefan
Guld i världen 8 196

Utan angiven författare
Förvillande lika sedlar *(Pressklipp 1850)* 1 11
Euroförfalskare *(Pressklipp 2009)* 2 49
Då Stockholms Stads Sparbank började [1821] *(Pressklipp 1821)* 3 73
Vi slippa femtonöringen! *(Pressklipp 1926)* 4 91
Vådan av att spara pengar i madrassen *(Pressklipp 2009)* 5 122
Myntkompaniet övertar Schelins Mynt- och Frimärken från 1 oktober 2009 *(Pressmeddelande)* 5 122
Vadande i guld *(Pressklipp 1970)* 6 143
För 100 år sedan *(Pressklipp 1909)* 8 191

NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER – BOKTIPS	Nr	Sid.
Golabiewski Lannby, M.: *Poetiska sedlar. ”Du från mig går jag fattig står med tvänne tomma händer ...”.* 2008. (Sonny Serrestam)	1	21
Gyllenbok, J.: *I gott sällskap – Om sällskapslivet i Sverige.* 2008. (Magnus Tagesson)	3	71
Johansson, B. A.: *Tillträde förbjudet! Riksbankens slutna värld på 1950-talet.* 2009. (Monica Golabiewski Lannby)	5	121
Kjellgren, R.: *Spruthuset. Om brandskyddet vid Tumba Bruk.* 2009. (Monica Golabiewski Lannby)	5	121
Lagerqvist, L. O., Wiséhn, I., Åberg, N.: *Fattiga*. 2008. (Monica Golabiewski Lannby)	2	48
Means of Exchange. Dealing with Silver in the Viking Age. Red.: Dagfinn Skre. 2008. (Monica Golabiewski Lannby)	5	121
Nordisk Numismatisk Årsskrift 2003-2005. 2009. (Monica Golabiewski Lannby)	2	48
Noga utvalt – betydande enskilda numismatiska bok- och manuskriptsamlingar i nutida Sverige. Red.: Frédéric Elfver. 2008. (Monica Golabiewski Lannby)	2	48
Noga utvalt – betydande enskilda numismatiska bok- och manuskriptsamlingar i nutida Sverige. Red.: Frédéric Elfver. 2008. (Torbjörn Sundquist)	8	193
Wowern, U. von: *Skatter i Skåneland.* 2009. (Monica Golabiewski Lannby)	5	121

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 18 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

Antikboden
Kyrkogatan 2, 222 22 LUND
Tel. 046-12 99 00

Hamrin & Svahn Mynt AB
Sjöberg 1, 147 91 GRÖDINGE
Tel. 08-732 66 86, 070-212 64 55

Karlskrona Mynthandel
Hantverkaregatan 11, 371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73

Rune Larssons Mynthandel
Stora Brogatan 14, Box 98, 503 06 BORÅS
Tel. 033-41 03 15

Lunds Mynthandel
Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel./Fax 046-14 43 69

AB Malmö Mynthandel & Vykortsantikvariat
Sven Gunnar Sandberg
Kalendegatan 9, 211 35 MALMÖ
Tel. 040-611 65 44

J. Melin Mynt
Koltrastvägen 23, 370 24 NÄTTRABY
Tel. 0455-155 99

HB Myntinvest Corona
Östra Storgatan 20, 611 34 NYKÖPING
Tel./Fax 0155-28 63 25

Mynt & Medaljer HB
Sveavägen 96
Box 19 507, 104 32 STOCKHOLM
Tel./Fax 08-673 34 23

Ulf Nordlinds Mynthandel AB
Karlavägen 46
Box 5132, 102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

Norrtälje Mynthandel
Nils Ferlins gränd 1
Box 4, 761 21 NORRTÄLJE
Tel. 0176-168 26
Fax 0176-168 56

Pecunia MM HB
Farinvägen 8, 245 33 STAFFANSTORP
Tel./Fax 046-25 21 19

J. Pedersen Mynthandel
Norra Strandgatan 30
Box 1320, 251 13 HELSINGBORG
Tel./Fax 042-12 25 28

Selins Mynthandel AB
Regeringsgatan 6
Box 16 390, 103 27 STOCKHOLM
Tel. 08-411 50 81
Fax 08-411 52 23

Strandbergs Mynthandel
Arsenalsgatan 6
Box 7377, 103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10, 611 58 20
Fax 08-611 32 95

Tamco Numismatics
Box 6235, 102 35 STOCKHOLM
Tel. 070-631 58 09

Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3, 411 39 GÖTEBORG
Tel./Fax 031-20 81 11

Håkan Westerlund Mynthandel
Vasagatan 42
Box 490, 101 29 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07
Fax 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING
Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070-212 64 55
Besök vår hemsida: www.mynt.nu/smf/

Det är aldrig fel med en BRENNER!

I Uppsala universitets myntkabinetts rika samlingar finns ett osedvanligt intressant exemplar av 1731 års upplaga av Elias Brenners klassiska *Thesaurus nummorum Sveo-Gothicorum.*[1] Boken donerades av Curt Ekström i samband med återinvigningen av kabinettet den 3 juni 2008 och har den för uppsalakabinettet så centrala proveniensen[2] Ewald Ziervogel. Denne var ju som bekant för många av våra läsare en av 1700-talets mest namnkunniga numismatiker och tillika uppsalakabinettets föreståndare åren 1757-1765.

En yttre besiktning av publikationen ger vid handen att det rör sig om den ovanligare specialupplagan på tjockt papper. Boken är klädd i ett samtida band av helfransk typ med fem äkta bind och praktfullt guldornamenterad rygg. Titeletiketten är sedan länge avlägsnad och kvaliteten på skinnet kan närmast liknas vid en mockatoffels.

Inlagan är komplett och slösande rik på otryckta för- och eftersättsblad. Inalles rör det sig om en foliering om närmare femtio blad[3], varav drygt hälften är utrivna. Stundom återfinns marginalanteckningar och vid planscherna genomgående noteringar i form av siffror och kryssmarkeringar. Marginalanteckningarna förefaller av handstilen att döma kunna härstamma från Ziervogels hand.

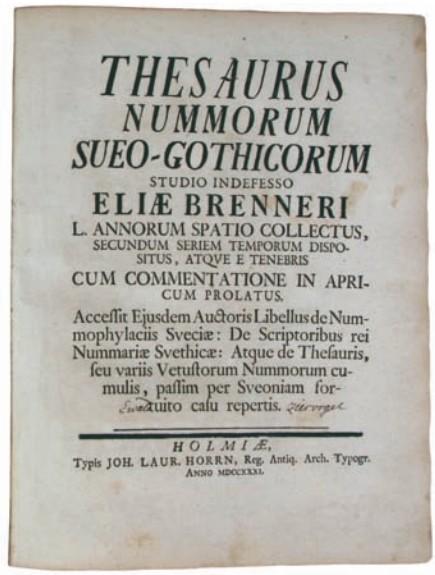
THESAURUS
NUMMORUM
SUEO-GOTHICORUM
STUDIO INDEFESSO
ELIÆ BRENNERI
L. ANNORUM SPATIO COLLECTUS,
SECUNDUM SERIEM TEMPORUM DISPOSITUS, ATQVE E TENEBRIS
CUM COMMENTATIONE IN APRICUM PROLATUS.
Accessit Ejusdem Auctoris Libellus de Nummophylaciis Sveciæ: De Scriptoribus rei Nummariæ Svethicæ: Atque de Thesauris, seu variis Vetustorum Nummorum cumulis, passim per Sveoniam forte tuito casu repertis.
HOLMIÆ,
Typis JOH. LAUR. HORRN, Reg. Antiq. Arch. Typogr.
ANNO MDCCXXXI.

Thesaurus nummorum Sveo-Gothicorum, ex Ziervogel. Notera namnteckningen, *"Ewald Ziervogel"*! Foto: författaren.

Jag spekulerar inte i övriga noteringars ursprung. Det är dock uppenbart att boken varit ett arbetsexemplar och karaktären på noteringarna gör att jag tror att den använts vid någon form av inventering. Fantasin eggas: – Har kanske ägaren använt boken som ett protokoll för vad han funnit när han gått igenom en myntsamling? Har kanske boken använts som en avkryssningslista för att markera vad som finns och vad som saknas för att samlingen skall bli "komplett"?

Ziervogels exemplar av "Brenner-31:an" är nu efter seklers irrfärder återbördat till sitt hembibliotek. – "Det är aldrig fel med en Brenner", som den passionerade samlaren Per-Göran Carlsson sade, när han just köpt sitt sjunde exemplar.

Magnus Wijk

Noter

[1] Numismatiska meddelanden 42: He 0610b.

[2] Boken har även tillhört uppsalaprofilen Bertel Tingström som lät sälja den på Numismatiska klubbens i Uppsala auktion nr 94 (10 november 1998). Köpare var Curt Ekström som för övrigt är uppsalaklubbens ordförande sedan 2000.

[3] 100 sidor.

Boktips

Margreet Tas: Rekenpenningen. 540 rekenpenningen van de zestiende en eerste helft van de zeventiende eeuw. 266 sidor, ill. 2009. ISBN 978-90-9023859-3.

Ett nytt referensverk över räkne- och spelpenningar har kommit ut. Det är Margreet Tas som tillsammans med Herman Gerritsen har utarbetat den. På bilden här intill ses inledningen med nürnbergska skolpenningar från 1500-talet.

Katalogen, som är i A4-format, omfattar räknepenningar från 1498 till 1656. Alla illustrationer är i färg, bilderna är mycket tydliga och i skala 1:1, vilket tacksamt underlättar bestämningar av åtminstone de från arkeologiska utgrävningar så slitna och ofta svårlästa räknepenningarna.

Texten är på nederländska men de ingående beskrivningarna av räknepenningarna och historiken är möjliga att ta till sig även för dem som inte behärskar just det språket.

MGL

Inleiding.
Reken- of legpenningen (Fransch: jeton van jeter = werpen) zijn penningen die gebruikt werden om te rekenen, zowel in de handel als in de rekenkamers, waar de financiële controle van 's lands rekeningen werd uitgevoerd. Het gebruik van rekenpenningen is ontstaan in een tijd dat men rekende in Romeinse cijfers en men niet of nauwelijks over papier kon beschikken. Ze werden gebruikt op houten tafels met strepen of richels, volgens het principe van het telraam.
Op speciaal voor scholen bestemde rekenpenningen die in Neurenberg geslagen werden, kan men de rekenmeester achter zijn tafel aan het werk zien. Op de keerzijde is het alphabet afgebeeld, zodat men de penningen ook voor het taalonderwijs kon gebruiken.
Deze penningen zijn geslagen in de 16e eeuw en waren per pond te koop. Ook in Doornik werden reeds vroeg rekenpenningen geslagen, maar de Neurenbergse overheersten in aantal.
Neurenbergse schoolpenningen uit de 16e eeuw.
De officiële rekenpenningen hebben in de middeleeuwen vaak een grote overeenkomst met munten. Dat is te verklaren uit het feit dat ze door dezelfde stempelsnijders gesneden werden en ook in hetzelfde munthuis geslagen werden. Munten waren in die tijd van zilver of anders toch minstens van biljoen. (Biljoen is zilver van een zeer laag gehalte.) Rekenpenningen zijn echter van koper, enige uitzonderingen daargelaten. Bij grote bestellingen werden wel eens zilveren penningen cadeau gegeven en de koning beschikte ook over zilveren exemplaren en kreeg wel eens een exemplaar in goud uitgereikt. Gouden rekenpenningen zijn echt uiterst zeldzaam.
De oudste rekenpenningen zijn uit de tijd van Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen van 1364-1384. Dat is nog voor de oprichting van de eerste rekenkamer in het Vlaamse Rijssel in 1386.

KÄLLARMÄSTAREN ”SPANDÉRSSON” I LUND

Av Bernt Thelin

En artikel i en lokal tidning om en möbelrenoveringsfirma var illustrerad med en bild där innehavarna stod vid en enklare öppen kassaapparat av märket ”National”. Men det var kassaapparatens innehåll som väckte min nyfikenhet. Man kunde nämligen se en hel del polletter. Enligt texten på polletterna var de utgivna av S. P. Andersson i Lund. Jag visste inte vem denne Andersson var och vad han sysslat med men fick genast stor lust att ta reda på det. Kassaapparaten inköptes med sitt innehåll.

Studier av några gamla handels- och adresskalendrar avslöjade att S. P. Andersson under slutet av 1800-talet bedrev restauration på Stadshuset i Lund. Arkivstudier på Landsarkivet och Lundasamlingen på Stadsbiblioteket samt läsning av gamla tidningar på Universitetsbiblioteket avslöjade fler detaljer om både S. P. Andersson och Stadshuset.

Stadshuset vid Stortorget i Lund byggdes på initiativ av 56 av stadens borgare som slutit sig samman och bildat Lunds Stadshus Bolag, vars uppgift var ”att här i staden bygga ett Stadshus och dermed förenad Gästgifvaregård”. Hotell Stadshuset invigdes den 1 augusti 1837 och inrymde då ett mindre antal resanderum, sällskapslokaler, Knutssalen, matsalar och kafé. I bottenvåningen fanns en ”tredjeklass” matservering, utskänkning och ölhall samt i källaren två olika krogar för ”enklare” gäster.

Stadshuset renoverades 1859 och restaurangdelen hette efter detta ”Restauration Stadshuset Café & Billard”. Här kunde man på de enklare avdelningarna få en sup för tre-fyra öre, medan samma sup kostade fem öre i första våningens finare matsalar, som var avsedda för ”stadens borgerskap och resande honoratories”.

Stadshuset vid Stortorget i Lund fick under senare delen av 1800-talet rollen som stadens förnämsta hotell.

Den 29 mars 1894 anhöll Lunds Spritbolag – som då antagit S. P. Andersson till föreståndare för Stadshusets utskänkning – att magistraten skulle godkänna honom som föreståndare från 1 april. Sven Peter Andersson var född i Malmö den 7 juni 1848 och gift med Vendela Johanna Beckman, född den 13 november 1863 i Gräsö utanför Öregrund. I Lunds stadsförsamlings husförhörslängd anges de som inflyttade till Lund från Öregrund den 8 november 1894.

Hôtel Stadshuset
i Lund
rekommenderar sina nyrestaurerade och elegant inredda
Matsals- och Cafélokaler.
Table d'hote från kl. 1—5.
Smörgåsbord och två rätter . . . . . 1: 25.
» » tre » . . . . . 1: 50.
» » fyra » . . . . . 2: 00.
Festvåning för baler, middagar och supéer.
Rikstelefon. Rikstelefon.
S. P. Andersson.

Annons för Hotell Stadshuset 1895.

En annons undertecknad av S. P. Andersson i Lunds Weckoblad 1894 förtäljer att ”Hotellets betjening möter resande vid hvarje tåg. Påpasslighet och reel behandling tillförsäkras”. Lunds Spritbolag hade vid denna tid tolv utskänkningsställen i Lund som var ”av bolaget beroende eller i förbindelse med detsamma stående”. Ett av dessa var utskänkningsstället N:o 9 Stadshuset, som nu bedrevs under namnet Hôtel Stadshuset.

Källarmästare S. P. Andersson – i folkmun kallad ”Spandérsson” – använde alltså polletter i sin rörelse. Exakt hur dessa använts har inte kunnat klargöras, men markeringarna på vissa polletters frånsidor skulle kunna ange olika kypare och en tänkbar användning skulle alltså kunna vara som kyparepolletter.

Kassaapparaten ”National” i vilken polletterna från Hotell Stadshuset i Lund förvarades.

August Strindberg

När August Strindberg kom till Lund på senhösten 1896 bodde han ungefär en månad på Stadshuset. Han bör alltså ha kommit i kontakt med pollettsystemet här. I romanen *Syndabocken*, där den icke namngivna småstadens skildring är hämtad från Lund, beskriver Strindberg inledningsvis staden: ”Vid stora torget står kyrkan och stadshuset, det senare med Stadskällaren …” och lite senare beskriver han ett annat etablissemang: ”Men genom denna portgång hittade källarkunderna sin väg in till källaren, som var andra-klassig, och besöktes av stadens rådhusskrivare, postexpeditörer, skollärare med flera småfolk, som åto middag på polletter eller på kredit.” Här beskriver Strindberg alltså mycket kort detta pollettsystem, även om han, med författarens frihet, förlägger det på det andra etablissemanget (Åke Hans) och inte på Stadshuset.

Polletterna

Polletterna är ensidiga frånsett sporadisk bokstavsmarkering på frånsidan med valör och text instansad. De valörer och typer som fanns i kassaapparaten är följande:

1.

2.

2a.

Exempel på frånsidor.

3.

4.

5.

6.

1. 5 Kr. och i övre båge S. P. ANDERSSON och i undre • LUND •. Rund, 40 mm, mässing.

2. 1 Kr. och i övre båge S. P. ANDERSSON och i undre • LUND •. Rund, 27 mm, mässing.

2a) Variant finns med ytterligare en 1:a instansad över valören samt på frånsidan en bokstav – A, B, C eller D.

3. 1 Kr. | 50 och i övre båge S. P. ANDERSSON och i undre • LUND •. Enkronaspollett kontramarkerad med en oval stämpel S. P. A. och 50 instansat under originalvalören; på frånsidan en bokstav – A, B, C eller D. Rund, 27 mm, mässing.

4. 25 | ÖRE och i övre båge S. P. ANDERSSON och i undre • LUND •. Rund, 18 mm, mässing.

5. 10. Ingen instansad text på åtsidan. På frånsidan en instansad bokstav. Rund, 15 mm, mässing.

6. 5 | ÖRE och i övre båge S. P. ANDERSSON och i undre • LUND •. Rund, 30 mm, koppar.

Behovet av nya valörer verkar ha tillkommit med tiden, vilket kan ses av den kontramarkerade 1-kronorspolletten med 50 inslaget. Om polletten gällt för 1:50 eller kanske bara 50 öre är oklart. En annan troligen senare tillkommen valör är 10-örespolletten. Den är av mycket enklare utförande men har samma 1:a i valören som den på pollett nr 2a och samma typsnitt på reversens bokstav som på polletterna nr 2a och 3.

S. P. Andersson bedrev sin rörelse från 1894 fram till 1899. Den 25 januari detta år inkom en skrivelse till drätselkammaren angående fortsatt värdshusrörelse, men denna avslogs eftersom ett beslut att bygga om Stadshuset redan tagits. Stadshuset skulle bli stadens rådhus och det nybyggda Grand Hotel skulle ersätta Stadshuset som stadens förnämsta hotell.

Foto: författaren.

Referenser

Karlsson, B.: Kaféer, Kondis & Krogar i Lund. *Gamla Lund* 75, 1993.

Lund och utställningen 1907. Lund, 1907.

Lundberg, A.: När velocipeden var ung i Lund. *Gamla Lund* 59, 1976.

Lunds Domkyrkoförsamling inflyttningsattester 1894, H IIa:83, attesterna 326 & 327.

Lunds Domkyrkoförsamling, 1897-1902, A IIa:4, Fol. 1052.

S:t Knuts gilles arkiv (Stadsarkivet i Lund; Volymsignum B2:2).

Sjögren, T.: Restauranger och utskänkningsställen i Lund decennierna kring sekelskiftet. *Lunds Dagblads Julläsning* 1937, 22 december.

Skånes kalender 1876.

Strindberg, A.: *Syndabocken*. 1907.

SAMLAD GLÄDJE

Numismatiska klubben
i Uppsala
har givit ut en jubileumsbok

Samlad Glädje 2009

Se hemsidan:
www.nku.nu

Ny medalj

Medalj över nobelpristagaren The Svedberg

Vid Uppsala universitet anordnades en internationell konferens den 13-18 september 2009 med anledning av 125-årsminnet av The (Theodor) Svedbergs födelse 1884.

Medalj i brons till 125-årsminnet av nobelpristagaren The Svedbergs födelse. Diameter 45 mm. Konstnär: Peter Linde. Foto: Jens Hedrich.

The Svedberg uppfann och lät konstruera ultracentrifuger för studier av storlek och fördelning av partiklar i kolloidala lösningar samt för att bestämma molekylvikter för makromolekyler. Han bevisade därmed existensen av makromolekyler. År 1926 erhöll han nobelpriset i kemi för sina arbeten. Dessa arbeten har lagt grunden för den enastående utvecklingen inom biokemi.

I en andra ”karriär” startade han acceleratorbaserad forskning vid Uppsala universitet genom att initiera byggandet av den så kallade Gustaf Werner-cyklotronen, den accelerator i Västeuropa som då gav den högsta partikelenergin.

The Svedberg blev som 65-åring föreståndare för det nybildade Gustaf Werner-institutet 1949, en befattning som han innehade till 1967 då han var 83 år gammal. Den acceleratorbaserade forskningen vid Uppsala universitet firade alltså förra året sextioårsjubileum. Vid Gustaf Werner-institutet gjordes ett flertal pionjärarbeten inom kärnfysik, bland annat verifierades förutsägelserna av den teoretiska skalmodellen. Vidare genomfördes världens första protonbestrålning av en cancerpatient i november 1957 – protonbestrålningarna har därefter utvecklats och är för närvarande den dominerande verksamheten vid cyklotronen. Gustaf Werner-institutet omorganiserades 1987 och två enheter bildades: *The Svedberg-laboratoriet*, en nationell anläggning för acceleratordriften, och *Institutionen för strålningsvetenskap för forskning och undervisning*.

Medaljen över The Svedberg har framställts av den välkände skulptören Peter Linde och visar på åtsidan vänster profil med texten · THE · SVEDBERG · 1884 – 1971.

Frånsidan visar en ultracentrifugrotor med en provhållare samt en stiliserad bild av en cyklotron med en partikelbana. Texten · AUC · 2009 · hänvisar till konferensen *18th International Analytical Ultracentrifugation Conference*, medan G W I · T S L · U U står för *Gustaf Werner Institute, The Svedberg Laboratory, Uppsala University.*

Kombinationen ultracentrifug och cyklotron pekar på The Svedbergs visioner att gå till höga rotationshastigheter med sina ultracentrifuger för de banbrytande biokemiska undersökningarna och till höga partikelenergier för att göra acceleratorbaserad frontlinjeforskning.

Medaljen är präglad av AB Sporrong i patinerad brons, diameter 45 mm, tjockleken är 4 mm och den är förpackad i blått etui.

Medaljen utdelades till de prominenta föredragshållarna under konferensens historiska session, medan övriga konferensdeltagare kunde köpa den till halva självkostnadspriset, den andra halvan sponsrades av konferensen.

Vid en fest den 1 december 2009 i samband 60-årsjubileet av den acceleratorbaserade forskningen vid Uppsala universitet utdelades medaljen till nuvarande och tidigare anställda vid GWI och TSL.

Den som är intresserad av att förvärva medaljen kan kontakta Curt Ekström

tel.: 018-553645
e-post: curt.ekstrom@tsl.uu.se

Curt Ekström

Curt Ekström är ordförande i Numismatiska klubben i Uppsala samt professor vid The Svedberg-laboratoriet, Uppsala universitet.

Föreningar

Myntklubben Skilling Banco

är en klubb för alla som är intresserade av gamla mynt, sedlar och medaljer m.m. Vi träffas en gång i månaden. Klubben anordnar föredrag, myntauktioner och resor till andra myntklubbar och olika museer.

Våren 2010

21/1 Torbjörn Lindström: *Grekiska dekadrachmer.*

11/2 Sven Arweson: *Annorlunda betalningsmedel.*

11/3 Årsmöte. Lämna förslag till aktiviteter hösten 2010 – våren 2011.

8/4 Roger Lind: *Gustav I:s myntning i Svartsjö 1543*.

Möteslokal:
ABF (Sparbankshuset), Snickaregatan 20, Linköping, konferensrum Linnéan, plan 3, kl. 18.30-22.00.

www.mksb.se

Harald Nilsson hedersdoktor i historia vid Uppsala universitet

Historisk-filosofiska fakulteten vid Uppsala universitet har utsett Harald Nilsson till hedersdoktor i historia.

Nilsson är universitetets f.d. mynt- och medaljvårdare och har genom sitt stora engagemang ordnat och tillgängliggjort universitetets omfattande numismatiska samling, både genom en permanent utställning och genom en databas. Han har även grundat publikationsserien *Studia Numismatica Upsaliensia*, som på tre år har utkommit med inte mindre än fem volymer. Genom ett nitiskt arbete har han således lyckats både med att tillgängliggöra samlingarna och initiera forskning kring dem.

Harald Nilsson föddes 1942 i Jönköping. Efter sin studentexamen vid Högre Allmänna Läroverket i Kalmar studerade han vid Uppsala universitet, där hans ämnen var latin, grekiska, arkeologi samt antikens kultur och samhällsliv.

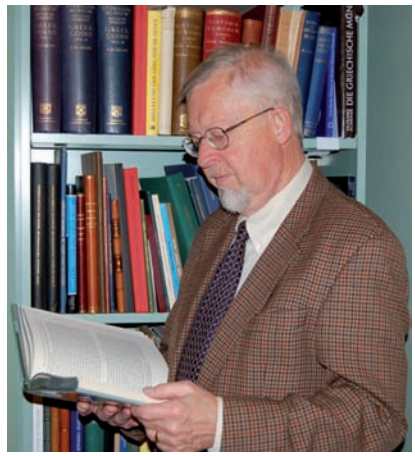

Harald Nilsson i biblioteket vid Uppsala universitets myntkabinett.
Foto: Hendrik Mäkeler.

Efter studierna var han under åren 1976-2004 anställd vid Kungl. Myntkabinettet i Stockholm, där han efterhand blev 1:e antikvarie. Parallellt arbetade han från och med 1992 på deltid vid Uppsala universitets myntkabinett, där han efter 2004 började verka på heltid. Mellan 1997 och 2009 hade han uppdrag från Internationella numismatiska kommissionen som ansvarig för *Sylloge Nummorum Graecorum*.

År 2008 gick Harald Nilsson i pension men han är fortfarande högst engagerad inom numismatiken. Han är för närvarande sysselsatt med publiceringen av mynt från dels de svenska utgrävningarna i Karthago och dels från Labraunda i Karien i Mindre Asien.

Promoveringen ägde rum i Uppsala den 22 januari 2010.

Det är med stor erkänsla vi gratulerar Harald Nilsson till denna välförtjänta utmärkelse.

Mikael Alm
Martin Johansson
Hendrik Mäkeler

Många har snart blivit en enda – Riksbankens kontor för kontanthantering

En gång fanns det ett tjugotal riksbankskontor utspridda på olika platser i Sverige. De var stora och vackra byggnader som låg centralt placerade i städer som Uppsala, Visby, Jönköping och Västerås. Dessa kontor hanterade bland annat distributionen av kontanter till olika lokala banker. Men under 1980- och 1990-talen lades de ner. Det gamla systemet var föråldrat och de vackra husen såldes till nya verksamheter.

I dag finns endast två lokalkontor kvar, nämligen i Tumba och i Mölndal. Det ena kontoret är kopplat till tillverkning av sedlar, det andra till förstöring av äldre och slitna sedlar.

Det finns ytterligare en funktion, och det gäller att lagra sedlar. Märkligt nog tar Riksbanken fortfarande emot ett stort antal äldre, ogiltiga sedlar från tidigt 1900-tal och fram till 1960-talet. Bankerna är de som överlämnar flest sedlar för inlösen, men det är vanligt med privatpersoner som hittar äldre sedlar hemma eller hos släktingar. Det tycks inte finnas något slut på strömmen av dessa gamla sedlar.

Arbetet med att ta emot äldre sedlar för att sedan förstöra dem kommer naturligtvis inte att förändras, däremot sker förändringar när det gäller kontorens antal.

I februari 2009 beslutade Riksbankens direktion att man ska bygga ett nytt kontanthanteringskontor i Broby, i närheten av Arlanda flygplats.

Det nya kontoret ska vara i drift vid årsskiftet 2012/2013 och det innebär att de nuvarande kontoren i Mölndal och Tumba kommer att upphöra.

Det nya kontoret i Broby ska precis som dagens kontor lämna ut och ta emot sedlar från bankerna, makulera gamla och trasiga sedlar samt lagra sedlar.

Det nya kontoret kommer däremot inte längre att hantera mynt, eftersom det är meningen att mynthanteringen på sikt ska ske helt utanför Riksbanken.

IW

Källa

Susanne Meyer Söderlind: notis i *Bancoposten* 2009:4.

SNF 158 – en rekord-auktion!

Kristina, Stockholm, riksdaler 1633. Lot 37.

I samband med Myntets Dag på Kungl. Myntkabinettet den 21 november anordnade Svenska Numismatiska Föreningen en auktion (nr 158). Samtliga 140 utrop på denna var från Sven Svensson samling.

Auktionen var en trevlig avslutning på en weekend som för många varit fylld av myntupplevelser. Många av de närvarande hade kommit till Stockholm redan torsdag eftermiddag för att hinna med visningen inför Nordlinds auktion – Bonde 5. Fredagen ägnades åt Bonde-auktionen och lördagen åt Myntets dag.

En och annan samlare hade säkert i någon paus gjort en avstickare till Bukowskis. Den anrika auktionsfirman hade visning av två högintressanta numismatiska objekt; ett myntkabinett signerat av 1700-talsmästaren Georg Haupt (1741-1781) och försett med en medaljong med Gustav III i profil samt en 8-dalersplåt 1659. Båda såldes till rekordpriser, vilket säkert kommer att uppmärksammas i SNT på annat ställe.

SNF har känsla för att plocka fram intressant mångfacetterat material från Svenssons samlingar till sina auktioner. Utbudet denna gång tillfredsställde de flesta samlarinriktningar oavsett om huvudintresset var mynt, sedlar, polletter eller medaljer, enkla eller exklusiva objekt. En genomgång av resultatlistan ger en bild över bredden på materialet. 53 olika köpare hemförde objekt från auktionen varav 37 fanns på plats på KMK. Det är bra spridning på 140 utrop!

Med tanke på den gångna helgen fanns i auktionssalen personer med olika förutsättningar; de vars kassa var rejält decimerad efter fredagen, men säkert också de med stor revanschlusta efter hårda resultatlösa dueller under Bonde-auktionen. Auktionens höjdpunkter var riksdalern 1633 och Ädelfors-dukaten 1743. Båda riktigt rara, dalern i skapligt skick, 1+/01 (rengjord), dukaten i ett riktigt toppexemplar 01/0. Det var riksdalern som dominerade eftersnacket och när väl klubban föll belönades slutpriset med en välförtjänt applåd som brukligt är när anmärkningsvärda priser noteras. Utropspriset var satt till 75 000 kr. Ett högt pris för en drottning Kristina-riksdaler. Men i sammanhanget och med hänsyn tagen till både proviens, kvalitet och sällsynthet ett pris som attraherade många.

Det var också detta mynt som var det mest omtalade under visningen. Myntet är som många andra utställningsmynt rengjort. Ett otyg från den tid då man inte visste bättre. Om det var i ett försök att konservera objekten eller om rengöringen gjordes för att bättre kunna åskådliggöra de objekt som ställdes ut, låter jag vara osagt. Att myntet var rengjort diskuterades flitigt under visningen i Lovisa Ulrikas bibliotek, kanske i ett försök att förringa myntets verkliga värde och få andra spekulanter att tveka om köp.

När väl utrop 37, Kristina-riksdalern, annonserades rådde en förväntansfull tystnad i salen. Utropspriset 75 000 kr höjdes direkt till 114 000 av bordet. Höjningen avskräckte inte, utan det fanns direkt en handfull spekulanter med spadarna i luften. En efter en föll budgivarna bort. När budgivningen pågått någon minut var det bara två spekulanter kvar. En ren ”Robinsson-batalj” följde, ”syd” mot ”nord”. Ett slag som inte sett sitt motstycke på en SNF-auktion sedan en annan Kristina-riksdaler såldes vintern 1998. Den gången gällde det den i privata samlingar troligen unika riksdalern 1647 och typmyntet (SM 20) med drottningen i högerprofil. Slutpriset blev då sensationella 280 000 kr efter en hård strid mellan två riksdalersamlare. Riksdalern 1633 är sällsynt, men cirka tio exemplar är kända, varav åtminstone två håller skaplig kvalitet och ett tredje är ett toppexemplar (ex Ekström, Ahlström 8-121 (0), ex Hellström, Ahlström 60-389 (1/1+) och ex Münzen und Medaillen i Basel 1994 auktion 80 nr 14, god 1+).

Budgivningen mellan de två storsamlarna, den ene på plats i salen, den andre i telefon företrädd av en handlare i salen, pågick i en lång stund. Rekordet 280 000 kr från 1998 passerades efter en stunds budgivning och först vid 420 000 kunde SNF:s ordförande Jan-Olof Björk svinga klubban i bordet. Klubban som för dagen inte var någon klubba utan en lupp modell större! ”Nord” segrade efter en iskall budgivning – spaden var först upp i salen och förblev uppe under hela budgivningen – inget darr på manschetten här inte!

Det andra toppobjektet, Ädelfors-dukaten 1743, lockade också många budgivare. Ett riktigt kalasexemplar i kvalitet utöver det vanliga. Utropspriset 75 000 kr dubblerades innan en vinnare kunde utses.

Förutom riksdalern 1633 och nyss nämnda dukat fanns en hel del trevliga och svåra mynt att bjuda på, varav här några ska nämnas: En 3-mark 1590 i hög kvalitet, dessvärre med diverse defekter. Myntet hade såväl repor, kanthack som plantsfel

Kungliga sällskapet Pro Patria med Karl XIII. Åtsida. Av Carl Enhörning. Lot 102.

Johan III, Stockholm, 3 mark 1590. Frånsida. Lot 14.

Karl IX, Göteborg, 1 öre 1610 med det felaktiga ”årtalet” 1010. Frånsida. Lot 26.

Pollett från Bispbergs gruva i Dalarna. Lot 121.

och var graderat till 1/1+, men då var defekterna inräknade. Utan defekter hade den lätt kunnat uppgraderas till minst 1+/01 och troligen ett av de bäst bevarade då den dessutom var välpräglad, 14 000 kr (5 000). Det svåra Göteborgs-öret, 1610-varianten, med årtalet utskrivet som 1010 i kvalitet 1+/01, 7 000 kr (3 000). Ett riktigt bra exemplar 1+/01 av den rara 1/16 riksdaler specie 1849, som bara är känt i några få exemplar, gick för 17 500 kr (2 000) samt slutligen det halvsvåra runstycket 1720 (Fredrik I) präglat på nödmyntet Publica Fide, ett tungt (7,2 g) runstycke med räfflad rand 100 kr (100).

Bland sedlarna var det en femtiolapp som stack ut: 50 kronor 1907 i kvalitet 1/1+ och med en fläck 18 500 kr (5 000). Det är sällan man ser dessa stora sedlar från början av förra seklet med den fräschör som detta exemplar uppvisade.

Medaljsamlarna fick gräva djupa hål i sina fickor under Bonde-auktionen. Många av typerna som såldes på Bonde hade inte varit till salu de senaste hundra åren. Men det fanns pengar även på lördagen. SNF hade radat upp ett tjugotal kungliga medaljer som överlag lockade många budgivare. Bäst gick en medalj från Kungliga Sällskapet *Pro Patria* prydd med ett porträtt av Karl XIII och graverad av Carl Enhörning, 5 200 kr (300).

De 24 polletter som klubbades ut gick alla för bra priser. Intresset för polletter är på klar frammarsch. Den nybildade Svenska Pollettföreningen bidrar säkert till detta. Pollettföreningen var också utställare på Myntets dag-mässan och hade ett välbesökt bord. Föreningen kunde räkna in flera nya medlemmar under helgen, bland andra undertecknad. I snitt gick Svenssons polletter för fyra gånger estimerat pris. Störst intresse rönte en brännvinspollett i koppar från Bispbergs Gruva, den såldes för 3 000 kr vilket var 15 gånger estimerat pris!

Värt att notera är att det i auktionspubliken och som budgivare fanns en kvinna med nyfunnen passion för mynt präglade i Västerås. Ett fåtal kvinnor brukar finnas i auktionssalar där mynt säljs, dock ytterst sällan som budgivare. Trevligt och nyttigt för en hobby som annars nästan helt är mansdominerad.

Till priserna ovan ska läggas inropsavgift på 10%. Kristina-riksdalern 1633 kostade alltså köparen totalt 462 000 kr, vilket är det högsta belopp ett objekt sålts för på en SNF-auktion. Det höga priset för riksdalern 1633 medförde att auktionen i sin helhet omsatte 850 000 kr.

En trevlig numismatisk weekend kan läggas till handlingarna.

Hela auktionskatalogen och slutprislistan återfinns på SNF:s hemsida www.numismatik.se

Foto: Gabriel Hildebrand.

Ingemar Svenson

Äldre aktiebrev köpes

Järnverk/-bruk och gruvor, t.ex. Furudal, Fagervik, Forssa, Ekenäs, Utö på önskelistan samt Elfkarleby Turisthotell AB

Seriös samlare köper, betalar seriösa priser.

uuriflemmich@hotmail.com
+358405209382

HÅKAN WESTERLUND
MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

NUMISMATISK FRÅGESPORT vid SNF:s julfest den 16 december 2009

Fråga 1
Under 2009 har SNF låtit prägla en medalj till minne av historikern och numismatikern Johannes Loccenius (1598-1677). Vem är konstnären som utformade medaljen?

1. Ernst Nordin
X. Christian Wirsén
2. Peter Linde

Fråga 2
Under år 2010 kommer Dansk Numismatisk Förening att fira ett jubileum med anledning av att det gått ett jämt antal år sedan den bildades. Vilket år bildades den?

1. År 1910
X. År 1885
2. År 1860

Fråga 3
Det årliga högtidliga utdelandet av Nobelprisen har ägt rum. Varje pristagare får förutom penningpris ett diplom och en medalj av guld. Från början hade medaljerna ett guldinnehåll av 23 karat men kom att ändras till 18 karat. Vilket år präglades medaljen första gången med 18 karat?

1. År 1980
X. År 1990
2. År 2000

Fråga 4
Sverige har givit ut en stor mängd jubileumsmynt. Endast ett fåtal jubileumssedlar är utgivna. Hur många har Sveriges Riksbank gett ut till dags dato?

1. 2 st
X. 3 st
2. 4 st

Fråga 5
Hur många 5-ören med årtalet 1910 präglades detta år i Sverige?

1. 30 630 st
X. 31 630 st
2. 32 630 st

Fråga 6
Till vilket år pågick präglingen av plåtmynt i Sverige?

1. År 1752
X. År 1776
2. År 1809

Fråga 7
Hur mycket väger ett 10-dalers plåtmynt från drottning Kristinas tid?

1. 16,7 kg
X. 19,7 kg
2. 20,7 kg

Fråga 8
När Riksantikvarieämbetet i maj i år undersökte de medeltida gravarna i Skänninge – Sankt Olofs dominikankonvent – i Östergötland kunde man konstatera ett helt sensationellt myntfynd! Mynten kunde bestämmas till Knut Eriksson, son till Erik den helige. Här fanns även mynt som kan föras till ärkebiskopen i Uppsala. När var Knut Eriksson kung?

1. Åren 1167-1196
X. Åren 1208-1216
2. Åren 1236-1249

Fråga 9
Vid SNF:s auktion under Myntets Dag den 21 november såldes ett praktmynt från Sven Svenssons samling. Klubban föll vid 420 000 kr och var därmed rekord för ett mynt sålt i Föreningens regi. Vilket var rekordmyntet?

1. Gustav I Vasa, ½ gyllen 1523
X. Kristina, riksdaler 1633
2. Johan III, 1½ daler 1576

Fråga 10
I början av året presenterades en ny frånsida till den svenska enkronan. Myntet utgör både ett minnesmynt och ett reguljärt cirkulerande mynt och ersätter den ordinarie enkronan. Motivet för minnesmyntet är den svenska förlusten av Finland efter 1809 års fred med Ryssland. Vem är konstnären som formgivit frånsidan av minnesmyntet?

1. Annie Winblad Jakubowski
X. Anja Lundby Wedin
2. Annika Lindblad Sarkozy

Fråga 11
Det första öresmyntet slogs år 1522 av Gustav Eriksson Vasa. Många samlare känner säkert vemod när öret försvinner som kontant betalningsmedel. Från vilket datum föreslås att 50-öringen blir ogiltig som betalningsmedel?

1. 1 april 2010
X. 1 juli 2010
2. 1 oktober 2010

Fråga 12
År 1860 utkom i Stockholm en tryckt bok med titeln *Minnespenningar öfver svenska män och qvinnor*. Vem var författaren?

1. J. F. H. Oldenburg
X. A. W. Stiernstedt
2. B. E. Hildebrand

Fråga 13
En vårdag år 1900 träffades jägmästare O. E. Holm, postmästare F. Hackzell och bryggeridisponenten L. A. Wallmark vid Grens hörna i Gällivare. Detta var upprinnelsen till Gellivare herrklubb. Två år senare fastställdes stadgarna och också grunden för en kommande pollettutgivning. Hur var klubbens "verksamhet" fastställd i stadgarna?

1. Befrämjande av äldre penningars och frimärkens ihopsamlande
X. Spritförtäring, kortspel och dylikt
2. Diskussioner över det egna och främmande länders natur och geografiska belägenheter

Sammanställt av
Sven-Erik, Bosse och Ronny

Svar:
1=2, 2=X, 3=1, 4=X, 5=1, 6=2, 7=X, 8=1, 9=X, 10=1, 11=2, 12=2, 13=X.

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR

Lagerlista över svenska personmedaljer och numismatisk litteratur

www.nordlindsmynt.se

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppge samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046-14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

Önskas köpa:
Kristina-riksdaler 1633.
Helst i bra skick.
Sten Törngren tel.: 040-79989

TILLBEHÖR FÖR MYNT, FRIMÄRKEN OCH VYKORT

till lågpris

HF FRIMÄRKEN

Lurendalsvägen 7, 439 62 Frillesås
Tel. 0340-65 04 57

www.hffrimarken.com • info@hffrimarken.com

MYNTMÄSSA I BORLÄNGE

Lördag 27 mars 2010
kl. 10.00 – 16.00
Liljegården
Borganäsvägen 22

Falu-Borlänge Myntklubb

fb.myntklubb@gmail.com
www.fb-myntklubb.se

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmansgatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar, militaria och nålmärken, medaljer

Öppet: vard. 11-17, fred. 11-15, lörd. 11-14

Bli medlem i

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Årsavgiften är 250 kr.
Som medlem får Du SNT automatiskt!
Du kan också prenumerera på SNT
för endast 200 kr per år.

www.numismatik.se

AUKTIONER

i Stockholm och Göteborg

Några mynt vi har sålt tidigare:

Riga 1 taler 1660
37.000:-

1 dukat 1810
Dalarna
43.000:-

2 dukater
1857
29.000:-

4 dukater
1838
44.000:-

Bättre mynt mottages regelbundet till våra auktioner.
Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom
ca 20.000 kunder ser varje auktion via vår hemsida och våra kataloger.

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08–678 32 17
Fax: 08–643 22 38
E-post: mail@philea.se

www.myntkompaniet.se

AURUM AUKTIONER AB
stockholm

Myntauktion 6
28 februari 2010

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se
www.aurumauktioner.se

Myntauktion

årligen i maj och december.

Ett mynt från våra tidigare auktioner

Välkommen som köpare eller inlämnare på våra auktioner.

Frimärkshuset
Skandinavisk Filateli AB
Humlegårdsgatan 13 Telefon 08-661 74 50
114 46 STOCKHOLM Telefax 08-662 82 46
E-post: auctionbids@frimarkshuset.se
www.frimarkshuset.se

En Karl och några till...

Auktion 2

Lördagen den 13 mars,
Restaurang Garnisonen,
Stockholm

Katalogen, 176 sidor helt i färg och med hårda pärmar, med över tusen utrop, beställs genom insättning av 190 kr till bg 399-0090.

Information:
www.myntauktioner.se
Phone: +46 70 999 06 09

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB

INLÄMNING

Auktion 3 är planerad till lördagen den 11 september 2010.
Vi tar nu emot material till denna auktion.

Vänd Er med förtroende till Svenska Numismatiska Föreningens helägda aktiebolag för myntauktioner, vars ekonomiska överskott går tillbaka till föreningens medlemmar i form av stöd till forskning och publicering samt föreningsaktiviteter.

Auktion 1 gav ett mycket bra resultat och intresset för auktion 2 är redan stort. Till auktion 3 har vi fått förtroendet att sälja huvuddelen av Anders Frösells numismatiska bibliotek. Dessutom har vi fått in en samling antika mynt, varav ett fyrtiotal guldmynt.

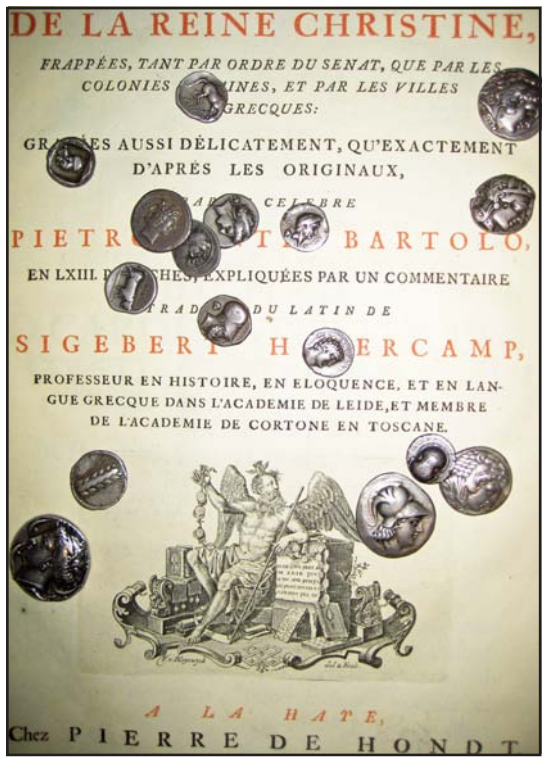

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 nb, 115 22 Stockholm
Telefon: 070-999 06 09 E-mail: info@myntauktioner.se
www.myntauktioner.se

AURUM AUKTIONER AB

stockholm

Myntauktion 6

Söndagen 28 februari kl. 11.00

Sjöfartshuset, Skeppsbron 10, Gamla Stan i Stockholm

Visning av objekten sker på Queens Hotel
Drottninggatan 71 A, Stockholm
Ingång till visningslokalen sker via Olof Palmes Gata 20

Fredagen 26 februari kl. 12.00 - 19.00
Lördagen 27 februari kl. 12.00 - 17.00

Visning från kl. 10.00 under auktionsdagen
på Sjöfartshuset

Inlämning pågår fortlöpande till Auktion 7

Auktionskatalog erhålles enklast genom inbetalning av 150:- till
bankgiro 5103-3587
Glöm inte att ange namn och adress vid betalning!

Aurum Auktioner AB, Tel. 08-660 20 70 vard. 9-13
info@aurumauktioner.se
Samtliga objekt publiceras även på www.aurumauktioner.se